

Notulen

van het verhandelde in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Midden-Delfland, gehouden op dinsdag 17 mei 2023, 19.30 uur.

Voorzitter : de heer drs. A.P.J. van Hemmen, burgemeester

Griffier : de heer A. de Vos

Aanwezig : de heer J. van der Eijk (VVD), de heer A.J. Gebben (VVD), de heer J.G. Jongsma (OGP Midden-Delfland), de heer N.C. Knaap (OGP Midden-Delfland), mevrouw S.A. Koppert (OGP Midden-Delfland), mevrouw D. Langeveld (CDA) de heer F.J. van Lier (Mijn Partij), de heer J.J.C. Moerman (VVD), de heer P.W. van Rijs (CDA), de heer E.N.H. Roeling (Mijn Partij), de heer N.J. Ruiterman (Mijn Partij), de heer P.W. Scholtes (D66), de heer J.P. van der Spek (Mijn Partij), de heer R.E. Vieira (D66), mevrouw V. van 't Westeinde (CDA) en de heer R.H.G. Zwaard (CDA)

Afwezig : mevrouw W. Renzen-van Leeuwen (wethouder), de heer R.H.P. Ringeling (ChristenUnie)

Tevens aanwezig: mw. M. Oderwald-Ruijsbroek, de heer F.A. Voskamp, wethouders

1. Opening van de vergadering

De **voorzitter**: Dames en heren, goedenavond. Ook voor de mensen thuis, van harte welkom bij deze extra raadsvergadering van 17 mei 2023. Deze vergadering staat in het teken van maar één inhoudelijk onderwerp en dat is het collegewerkprogramma. Ik heb de afmelding van wethouder Renzen. Zij is om privéredenen verhinderd en wordt vervangen door haar collega's. De heer Ringeling heeft zich ziek gemeld. Dat betekent dat wij zo goed als compleet zijn, op twee mensen na.

2. Spreekrecht voor belangstellenden

De **voorzitter**: We komen bij agendapunt 2, spreekrecht voor belangstellenden. Voor het spreekrecht heeft niemand zich gemeld.

3. Vaststellen van de agenda

De **voorzitter**: Dan komen we bij de agendavaststelling. De agenda bevat slechts één punt, dus ik neem aan dat dit geen inhoudelijke opmerkingen tot gevolg heeft. Niemand wil de agenda wijzigen? Nee, dank u wel.

De agenda wordt gewijzigd vastgesteld.

4. Collegewerkprogramma 2022-2026

De **voorzitter**: Dan komen we automatisch bij het inhoudelijke punt van deze agenda. Dat is het collegewerkprogramma 2022-2026. Over het collegewerkprogramma bent u per brief van 21 maart 2023 door het college geïnformeerd. De raad kan hierover beraadslagen, doch neemt er geen besluit over. Uiteraard heeft u wel de mogelijkheid om moties in te dienen.

Ik wil graag van u weten wie het woord wenst te voeren. Ik zie de heer Roeling, de heer Jongsma, de heer Vieira en de heer Zwaard. Heb ik dan iedereen gehad die het woord wenst te voeren? Ik begin bij de heer Roeling. Gaat uw gang.

De heer **Roeling**: Dank u wel, voorzitter. Ja, wij hebben het collegewerkprogramma ontvangen en wij hebben het snel doorgenomen. Wij vonden dat dit wel een betere plek verdient dan om 23.00 uur tijdens de raadsvergadering. Vandaar deze bijeenkomst. Dank voor ieders aanwezigheid. Voor ons zijn twee dingen belangrijk. Dat is ten eerste de vraag waar onze inwoners de komende drie jaar concreet op kunnen rekenen. En ten tweede, met name de vraag hoe wij als gemeenteraad kunnen controleren wat er is afgesproken en of dat ook wordt uitgevoerd. Wat ons het eerste opvalt, is dat het wat minder concreet is dan het vorige collegewerkprogramma. Dat was een mooi stuk, uit 2018, waar in totaal 87 concrete punten in staan, die het toenmalige college wenste te bereiken. Er staan veel jaartallen in. Het verbaast ons dan ook dat zowel VVD als CDA ook in dit college zitten. We hadden eigenlijk verwacht dat het op dezelfde wijze geconcretiseerd zou worden.

De **voorzitter**: De heer Zwaard heeft een interruptie. Mijnheer Zwaard.

De heer **Zwaard**: Voorzitter, dank u wel. Ik hoor u zeggen dat het u verbaast dat CDA en VVD in deze coalitie zitten. Kunt u dat nader toelichten?

De heer **Roeling**: Nee, het verbaast ons dat nu weer de VVD en het CDA in de coalitie zitten en dat we nu een totaal ander collegewerkprogramma hebben mogen ontvangen. In die zin zei ik: VVD en CDA, dat ik dacht dat er vier, vijf jaar geleden een goed voorbeeld is gegeven van hoe dit ook kan. En dan hebben we het niet eens over de concrete collegewerkprogramma's van de burens Westland en een kleine gemeente als Heerde. We zijn een beetje aan het grasduinen geweest. Wij dachten: laten we deze avond gebruiken om te kijken of we dit wat concreter en wat scherper kunnen krijgen richting onze inwoners, maar ook richting de gemeenteraad die uiteindelijk het college moet controleren.

Voorzitter, ik heb veel uitdraaien gemaakt, misschien omdat ik te lui ben om te schrijven. Maar enkele dingen die wij graag benoemd willen zien. Later zal het vertaald worden in enkele moties, die we vooraf hebben rondgestuurd. Op de eerste plaats: onze boeren. In het collegewerkprogramma wordt geschreven dat we het fijn zouden vinden als er meer kringlooplandbouw kan plaatsvinden, dus dat er meer leden komen. Wij denken dat we daarmee wel voorbijgaan aan de situatie waarin bijna alle boeren nu verkeren. Dan hebben we het over de derogatie. Ik denk dat het goed is om te weten dat de kringlooplandbouw ook wel degelijk gevolgen zal ervaren van die derogatie. Met andere woorden: nu mogen ze nog de mest uitrijden op het land. De derogatie, wat een heel mooi woord is voor een soort vrijstelling over de hoeveelheid mest die je mag uitrijden op het land, is teruggedraaid door Brussel. Een mogelijk gevolg zou kunnen zijn voor de kringlooplandbouw dat ze minder mest op het land mogen uitrijden, een deel van die mest moeten laten afvoeren tegen kosten en dat laten vervangen door kunstmest. Wat ons betreft kan dat nooit de bedoeling zijn, zeker niet als wij ons inzetten voor de kringlooplandbouw.

Verder hebben we nog enige PAS-melders binnen onze gemeente. Die vallen ook nog steeds tussen wal en schip. We hebben al eerder aangegeven dat veel, zo niet alle, boeren overlast ervaren van ganzen. Dat zijn enkele dingen, waarvan wij denken: ga daarmee aan de slag. Doe er wat mee. Ja, je zal misschien naar de provincie moeten, maar laat blijken dat elke boer er één is, los van de kringlooplandbouw. Het zou leuk zijn als ze zouden overstappen naar kringlooplandbouw, maar doen ze dat niet, even goede vrienden. Dan zijn het nog steeds onze boeren. Wij zouden het op prijs stellen als er vanuit het college aandacht is voor dat soort kwesties, omdat wij denken dat dat bijdraagt aan het doel dat we nastreven, het open gebied. Of er wel of niet een grutto bij komt, is meegenomen, maar in essentie gaat het om boeren, die een belangrijk onderdeel zijn van onze gemeente.

Een ander punt is de huisvesting van arbeidsmigranten. Wij denken dat we daar de afgelopen jaren goed mee weg zijn gekomen. Als we kijken naar de discussie in Westland, met name tussen Den Haag en Westland, waarin de een de ander verwijt, is het niet handig dat wij als gemeente ook eens een standpunt erover gaan innemen? We zijn altijd trots dat we tot de top 5-opties behoren van de glastuinbouwgemeenten. Dit zal dus ongetwijfeld effect hebben op onze gemeente. Laten we dat dan ook benoemen. Dat is iets wat ons voorstaat.

Het woord 'inclusief' komt ook in het collegewerkprogramma voor. Ik zie gelijk D66 reageren. Ik denk dat daar een verband is.

De **voorzitter**: Ik wilde net zeggen, mijnheer Roeling, dat u een interruptie hebt van de heer Vieira.

De heer **Vieira**: Voorzitter, dank u wel. Ik denk dat ik interrumpeer op een vorig punt. De heer Roeling gaf rondom arbeidsmigranten en huisvesting een bepaald punt aan. Hij zei: laten we dat benoemen. Is de vraag van de heer Roeling aan het college om het collegewerkprogramma aan te passen en dit erin op te nemen, of wil hij het op een ander moment agenderen?

De heer **Roeling**: Wat ons betreft kan het beide. We kunnen er een keer als raad over spreken, maar dan is het wel handig als we dat naar aanleiding van een startnotitie doen. Als is het maar één A4'tje: speelt het, in welke mate? Op basis daarvan kunnen we als raad of als commissie een

discussie voeren. Wij hebben ook zo onze oplossingen. Die willen we graag met de anderen delen. Dat is de intentie.

De **voorzitter**: Gaat u verder met diversiteit.

De heer **Roeling**: Financiële vertaling is ook iets waarvan wij denken: geef eens een klein beetje inzicht in wat we willen en hang daar, bij benadering, een prijskaartje aan. Vervolgens kun je de discussie aangaan of we dat moeten doen of dat er bezuinigd moet worden. Als je het hebt over ambities, zal dat ook moeten leiden tot nieuw beleid, of afzwakbeleid, of ergens versterkt beleid. Maar het zal gevolgen hebben voor onze financiële positie. Neem ons daarin mee.

Een ander punt. Wij hebben vragen gesteld. Het meest voorkomende antwoord was dat we dit collegewerkprogramma moeten zien als een tussenstuk tussen enerzijds het coalitieakkoord op hoofdlijnen en in de toekomst de verder uitgewerkte beleidsstukken. Dat delen wij niet. Wij denken namelijk dat een coalitieakkoord, dat overigens meer tekst bevat dan het collegewerkprogramma, de richting aangeeft. Vervolgens neemt het college het hoofdlijnenakkoord van de coalitie mee en werkt het verder uit tot een werkprogramma. Door nu met enige regelmaat te zeggen: nee, dat is niet helemaal juist; u moet dit meer zien als een tussendocument, dan denk ik dat we daar maar weinig chocola van kunnen maken. Als je niet concreet aangeeft welk jaar jij een bepaald doel wilt bereiken, een concreet doel, dan zal de rol van de raad de komende drie jaar zijn om achter het college aan te lopen met de vraag: komt er nog iets? Wij denken niet dat dat de juiste volgorde is. Een werkprogramma bestaat eruit dat concreet wordt aangegeven wanneer je wat wilt bereiken, tegen welke kosten. Daar kunnen wij en onze inwoners dan meer mee.

Een ander voor ons belangrijk punt is uiteraard het wonen. Woningbouw, om meer specifiek te zijn. Onze vraag was hoe het college komt aan de 75 woningen per jaar. Het zijn er inmiddels 100 geworden, want we hebben nog maar drie jaar. Er is inmiddels een jaar verstreken. Ook daar ontbreekt in onze beleving een visie. Waar is dat aantal op gebaseerd? Het programma zoals we dat nu kennen, gedeeld door drie of vier; zo komen we op dat aantal. Wat ons beter lijkt, is dat je aangeeft: we hebben een natuurlijke aanwas van zoveel inwoners per jaar. We hebben een opgave voor statushouders. We hebben ook een opgave van Woonnet Haaglanden. We hebben ook via de GGZ nog een kleine opgave. Dan maak je een soort vertaling naar wat de jaarlijkse behoefte is. Dat zet je om in een woningbouwprogramma. Dat lijkt ons beter dan dat je zegt; wij denken dat we zoveel woningen gaan bouwen de komende vier jaar, gedeeld door vier of drie kom je op 75 of 100 uit.

We hebben in het voorjaar een mooi document gekregen. Toevallig kwam het op tafel tijdens de coalitieonderhandelingen. Het is een mooi overzicht, van een jaar geleden inmiddels. Daar staat ook de periode bij: welk bouwproject wanneer gerealiseerd gaat worden. Ik zal ze niet allemaal doorlopen, maar Café Delfland, vijf woningen, zou gerealiseerd worden in 2021-2022. Familie Koop, 2021-2022. We kunnen al heel snel concluderen dat ook al die programma's niet op schema liggen. Heeft het college een aanpak om toch te zeggen: met deze aanpak denken wij dat die en die projecten alsnog versneld kunnen worden gebouwd. Je gaat uit de tijd lopen, maar dan hebben we in ieder geval een beeld wanneer onze inwoners nieuwe woningen kunnen verwachten.

We hebben ook een vraag gesteld over de asielzoekers. Er wordt gesproken over de opvang van statushouders. Het plan zoals we het nu kennen, de 225 opvangplaatsen, zien we niet concreet terug in het collegewerkprogramma. Ik ben ook nog inwoner van Midden-Delfland. Als het college al niet eens weet wat het wil met de opvang van 225 asielzoekers, wie moet het dan wel weten? Je mag er onderling binnen het college misschien een verschillende mening over hebben, maar ik denk dat het wel handig is dat je als college daadwerkelijk met één duidelijke stem spreekt. Als wij daar een vraag over stellen, eindigt het antwoord met de zin: "Het nu lopende onderzoek leidt vanzelf tot een duidelijk standpunt van de gemeente". Daar kunnen we natuurlijk twee kanten mee op, voorzitter. Het kan een ja of een nee zijn. Wij verwachten van het college dat er toch het initiatief toe heeft genomen, toch wel iets meer.

De **voorzitter**: Ik heb een interruptie van de heer Gebben.

De heer **Gebben**: Ik wil even inhaken op het laatste punt. Ik vind het een beetje flauw wat de heer Roeling doet. Wij hebben volgens mij als raad opdracht gegeven voor een onderzoek. Dat weet hij zelf ook, volgens mij. De uitkomst van dat onderzoek moet nog op tafel komen. Dat is volgens mij medio juni gepland. Bent u het met mij eens dat het handiger is om de uitkomst van dat onderzoek

af te wachten en dan als raad zelf te beslissen of we het wel of niet doen, in plaats van de bal bij het college neer te leggen? Het besluit is er nog helemaal niet.

De heer **Roeling**: Nee, maar maak dan een voorstel van het besluit. Het voorstel moet nog worden ontvangen. Als je als college de intentie hebt om dat daadwerkelijk door te voeren en als je daar actief mee de boer op gaat en elke kern bezoekt, dan denken wij dat je het ook daadwerkelijk wilt. Dat de gemeenteraad er vervolgens een ander standpunt over inneemt, is een heel ander verhaal. Maar we hebben het nu over het collegewerkprogramma en niet over het uiteindelijke raadsbesluit. Voorzitter. Een ander punt van het wonen. Het is slechts een suggestie van onze kant. Het betreft de woningbouw aan de Kreekzone. Volgend jaar verloopt de periode van zeven jaar dat we daar de tijdelijke woningen hebben. Vervolgens worden er een of meerdere appartementencomplexen gerealiseerd op die plek. Het lijkt ons dat je nu alvast nadenkt: oké, volgend jaar komt die locatie vrij. Eén. Die tijdelijke woningen kunnen nog best vijf of tien jaar mee. Laten we daar een nieuwe locatie voor zoeken en laten we nu alvast aangeven aan de aannemer, ontwikkelaar of weet ik wie: dan en dan komt die locatie vrij, de maand erop kun je gaan beginnen. Dan geef je er blijk van dat je die situatie kent en je gaat daadwerkelijk aan de slag voor onze inwoners. Dat het weer veel te dure woningen worden, sluit ik niet uit, maar je geeft in ieder geval aan dat je ermee bezig bent. Maar goed, ik begrijp dat de wethouder RO vanavond niet aanwezig is. Ik zal haar collega's het niet te lastig maken.

De **voorzitter**: Het feit dat de portefeuillehouder afwezig is, wil niet zeggen dat zij niet vervangen wordt. Er wordt wel degelijk adequaat antwoord gegeven op de vragen.

De heer **Roeling**: Ja, maar het is niet echt hun portefeuille. Het college spreekt met één mond, ik weet het. Dat klinkt altijd goed. Vanavond ongetwijfeld weer, maar qua kennis en inhoud denk ik niet dat het zal gebeuren dat we vanavond verder doorvragen. Wellicht op een ander moment. Voorzitter. Wij hebben vier moties.

De **voorzitter**: Ik zie dat de heer Jongsma een interruptie heeft.

De heer **Jongsma**: Dank u wel, voorzitter. Ik dacht: ik pak het moment nu even om de heer Roeling alsnog te vragen hoe hij denkt over inclusie. Hij heeft het woord genoemd, maar is vervolgens doorgegaan op financiën. Voordat de moties komen, leek het mij handig om dat op die manier nog even bij hem na te vragen. Mag dat, voorzitter?

De **voorzitter**: U mag alle vragen stellen. Het is aan de heer Roeling of hij er alsnog antwoord op wil geven. Hij was een beetje van slag door de interruptie van D66, denk ik. Mijnheer Roeling, gaat uw gang.

De heer **Roeling**: Ja, die vraag over inclusie had ik verwacht van D66. Mijn buurman begon er ook al over; het leeft! Die term kom je in sommige documenten tegen: niemand laten vallen, iedereen mag meedoen. Dat komt bij ons een beetje wrang over, voorzitter. Als je als coalitie en college de grootste kiezersgroep, namelijk degenen die op Mijn Partij hebben gestemd, uitsluit en dat je vooraf afspraken maakt. Als je vervolgens inclusie in je programma opneemt, denk ik: realiseren ze zich wel wat ze opschrijven? Dat je de grootste groep kiezers uitsluit en vervolgens opschrijft dat je niemand laat vallen, dat iedereen meedoet en dat je verschillen moet overbruggen? Dat is wrang. Laat ik het daarop houden, voorzitter. Bedankt, mijnheer Jongsma, dat u het nog even aan de orde stelde. Ik heb het graag met de raad gedeeld.

We gaan toch over tot de moties. Ik zal alleen het dictum voorlezen. Is dat een goed idee?

De **voorzitter**: Heel fijn. Ik ben helemaal trots op u. Gaat uw gang.

De heer **Roeling**: De eerste motie gaat over de Molenlaan.

Motie 1: het college doet het; duurzaam bestemd glas. Als raad en college zijn we het daarover eens, maar wij denken toch dat het nog wat problemen gaat opleveren richting de provincie. Als wij gaan werken aan de Omgevingsvisie 2.0 dan is het wat ons betreft als volgt: draagt het college op:

- in juni 2023 met een actiestappenplan te komen, ook richting provincie, om dit gebied in de Omgevingsvisie 2.0 om te zetten naar duurzaam bestemd glas, zodat de raad de stappen en de planning kan bewaken;

en gaat over tot de orde van de dag.

Ja, we zijn het eens, maar we verwachten daar nog wat problemen mee, voordat het definitief tot Omgevingsvisie 2.0 is omgezet. Dat is de eerste motie.

Motie 2: woningen voor eigen inwoners.

draagt het college op:

- in december 2023 met een voorstel te komen om met lokaalmaatwerkopties, welke het college wil inzetten voor de gemeente Midden-Delfland, tevens het aanleveren van een totaal aan andere mogelijke opties;

en gaat over tot de orde van de dag.

Motie 3: visie gemeentelijk vastgoed. Er is al vaker over gesproken en vaker iets toegezegd, maar in het collegewerkprogramma komt het onvoldoende tot uitdrukking.

draagt het college op:

- in het derde kwartaal van 2023 de onderhoudsplannen op te stellen, zodat met de begroting 2024 deze kosten goed ingepland kunnen worden;
- in 2024 een visie op te stellen hoe met het gemeentelijk vastgoed omgegaan dient te worden, waarbij gedacht kan worden aan afstoten, verduurzamen, ander gebruik, aanpassen, geen actie, et cetera;

en gaat over tot de orde van de dag.

Motie 4: meer betaalbare woningen

draagt het college op:

- in juli 2023 met een voorstel te komen voor het splitsen van woningen in Keenenburg IV-V of een gelijkwaardige oplossing voor meer en betaalbaarder te realiseren woningen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Ik zie dat ik de laatste motie nog niet ondertekend heb.

De **voorzitter**: Uw eigen handtekening ontbreekt, dat klopt.

De heer **Roeling**: En dan is de motie niet geldig. Waarschijnlijk gaat u nu verder, zodat ik even kan tekenen.

De **voorzitter**: Ik wilde iets vergelijkbaars voorstellen, maar u was zo lang aan het wachten tot u ging schrijven, dat ik dacht dat er nog iets kwam.

De heer **Roeling**: Nee, ze zitten allemaal mee te kijken. Dat voelt niet goed, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Jongsma voor zijn bijdrage.

De heer **Jongsma**: Dank u wel, voorzitter. Midden-Delfland doet het. Voorzitter. Dertien maanden na de verkiezingen, ruim negen maanden na de presentatie van het coalitieakkoord ontvangen wij als raad het collegewerkprogramma met deze ambitieuze titel. Het is een collegewerkprogramma, waarin het ons als raad, inwoners en ondernemers duidelijk moet worden hoe de gepresenteerde opdrachten uit het coalitieakkoord daadwerkelijk uitgevoerd gaan worden tot maart 2026.

In het coalitieakkoord staat een groot aantal doelen en ambities, waar OGP zich in kan vinden. Het zijn doelen en ambities die belangrijk zijn voor de toekomst van Midden-Delfland en haar inwoners. In juli hebben we als raad het debat hierover gevoerd. Daarbij heeft OGP aangegeven dat het de beschreven ambities over het open en groen blijven van ons buitengebied, het verder helpen van boeren naar een natuurvriendelijke, duurzame en daarmee toekomstbestendige bedrijfsvoering van harte ondersteunen. Verder gaven wij aan dat de meerjarenafspraken voor onze gebiedsmarketing via PUUUR op onze instemming kunnen rekenen en dat wij blij zijn met de betrokkenheid van maatschappelijke organisaties bij het opstellen van het coalitieakkoord.

We hebben ons ook uitgesproken over de zorg die we hebben op belangrijke thema's. Sommige onderwerpen ontbreken of er wordt maar weinig richting gegeven. Denk hierbij aan het sluipverkeer, bereikbaarheid, openbaar vervoer, stiltegebied, de woningbouwopgave waar de heer Roeling het zojuist ook al over had, en de noodzakelijke stappen op het gebied van duurzaamheid en energietransitie. Het coalitieakkoord geeft wat OGP betreft richting aan wat er deze periode

moet gebeuren. Het nu voorliggende collegewerkprogramma zou een nadere invulling moeten geven aan hoe dat vorm krijgt en wanneer wij als raad onze controlerende, kaderstellende en besluitvormende rol goed kunnen invullen. Juist deze uitwerking is wat ons betreft in dit collegewerkprogramma zwaar onder de maat. In het coalitieakkoord staan 51 opdrachten aan het college. Van deze opdrachten zijn er slechts zeven concreet en tijdgebonden uitgewerkt. Voor zeventien opdrachten geldt dat deze niet zijn uitgewerkt en van de overige 27 opdrachten is alleen wat vage tekst opgenomen.

Voorzitter, met uw permissie ga ik twee voorbeelden noemen. De eerste is opdracht 1.2: maak inzichtelijk en voer op basis daarvan overleg met Europa, ministeries en provincies, op welke wijze het landschap bijdraagt aan de realisatie van kabinetsplannen. De uitwerking in het collegewerkprogramma is: "We staan voor een goede bestuurlijke vertegenwoordiging in de regio. Dit met als doel om onszelf breder en daarmee nog beter te positioneren. Dit kan betekenen dat we ons ook inzetten voor doelen die primair een regionale insteek hebben, maar waar Midden-Delfland indirect van kan profiteren". Wij vinden dat niet echt op elkaar aansluiten en een beetje vaag. En dan opdracht 3.2: de gemeenteraad biedt uiterlijk 1 maart 2023 een actualisatie aan van de Woonagenda, met daarin maatregelen en mogelijkheden om de sociale en betaalbare woningen voor de doelgroep bereikbaar te houden. De uitwerking van het collegewerkprogramma is er niet. Er is niets over vermeld. Hiermee is wat ons betreft dan ook geen sprake van een werkprogramma. Veel is niet concreet, veel is niet uitgewerkt, het ontbreekt aan planning, het bevat weinig doelen, het is beleidsarm. En hoe dit college het verder gaat uitvoeren, weten we ook niet.

Een werkprogramma is wat ons betreft de basis voor een meerjarige begroting en het stellen van kaders. Vorige week hadden we het er nog over. Het geeft een heldere route weer van wanneer wij als raad kunnen meewerken, bijsturen en controleren. Met dit werkprogramma is niet duidelijk waar we als gemeente in 2026 staan en waar we daarna verder op kunnen werken. Dat is niet goed voor ons als raad maar bovenal geeft het geen duidelijkheid aan onze inwoners en ondernemers.

De vraag die we als OGP dan ook aan onze collega's van het CDA, de VVD en D66 hebben, als coalitiepartners en dus opdrachtgevers van dit werkprogramma, is hoe jullie naar dit werkprogramma kijken. Hebben jullie dit ook geconstateerd en wat vinden jullie daarvan? In hoeverre zijn jullie wel betrokken geweest bij de totstandkoming van dit werkprogramma? Het college roept wel steeds om samenwerking – dat horen we overal: verbinding, samenwerking – maar in de praktijk merken wij als OGP daar nog niet zo heel veel van. Dat lijkt ons een gemiste kans. Wij willen als OGP onze verantwoordelijkheid daarin nemen en het college helpen bij het formuleren van het hoe. Om het college op weg te helpen, hebben we al een aantal technische vragen gesteld. Uiteraard dank voor de antwoorden. Ik constateer echter dat er echt wel werk is gemaakt van de beantwoording, maar het wordt weer pijnlijk duidelijk dat het nog steeds niet gaat om het hoe. Dat blijft een vraag. Het collegewerkprogramma biedt niet de helderheid over wanneer en wat. Het geeft de inwoners niet het inzicht in wat ze in de komende drie jaren concreet mogen verwachten. Daarnaast geeft het geen duidelijke richting aan de ambtelijke ambitie. Wanneer gaan we waaraan werken en met wie? Het lijkt me voor een ambtelijke organisatie best lastig te werken met zo'n collegewerkprogramma. Voor ons als raad blijft het dan steeds maar weer afwachten wat er elke maand op het menu komt te staan. En om nog maar eens met de woorden van de burgemeester te spreken: de raad zit liever aan tafel dan dat hij op het menu staat.

Om het college aan te sporen tot een echt werkprogramma te komen, heeft OGP een vijftal moties opgesteld. Het zijn moties die verband houden met vijf thema's die de fractie van OGP momenteel het belangrijkste vindt om speciaal te benoemen. Voorzitter, mijn voorstel is na een korte onderbouwing mijn beide fractiegenoten het dictum te laten voorlezen. Dat geeft mij even pauze en het is misschien voor de luisteraar ook leuk, wat meer variatie.

Ik begin met motie 1. Dat is de Woonagenda en actief grondbeleid. De opdracht uit het collegeakkoord was om uiterlijk in maart 2023 een vernieuwde Woonagenda aan de raad aan te bieden voor besluitvorming. Zoals bekend is dat niet gebeurd. Met een motie in november 2022 heeft het college de opdracht gekregen een actief grondbeleid uit te gaan voeren, maar hierover is geen informatie in het werkprogramma opgenomen. Beide onderwerpen zijn voor inwoners van groot belang om zo meer woningen beschikbaar te krijgen voor onze eigen inwoners tot 2026, maar zeker ook daarna.

De voorzitter: Er is mij een vraag gesteld als voorzitter en ik wil daar ruimhartig op ingaan. Ik wil graag de heer Knaap het woord geven.

De heer **Knaap**: Dank u wel. De opdracht bij deze motie, is als volgt:
draagt het college op:

- in juni alsnog de vernieuwde Woonagenda ter besluitvorming aan de raad aan te bieden en daarin de meest recente ontwikkelingen en instrumenten op te nemen om woningen beschikbaar te krijgen voor eigen inwoners;
 - om uiterlijk in september 2023 een plan van aanpak of programma aan de raad ter besluitvorming aan te bieden, hoe te komen tot een actief grondbeleid en welke mogelijkheden er in Midden-Delfland beschikbaar zijn om te komen tot meer locaties voor woningbouw in onze dorpskernen;
- en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Dank u wel. We gaan waarschijnlijk weer door naar de heer Jongsma. Gaat uw gang.

De heer **Jongsma**: Dank u wel, voorzitter. Motie 2, resultaten energietransitie 2026. Het collegewerkprogramma bevat ook een groot aantal aspecten van algemene, en dus weinig concrete, ambities, maar geeft geen inzicht in daadwerkelijke resultaten en producten met een daaraan gekoppeld tijdpad. Gezien het belang voor onze inwoners en ondernemers is het onderwerp energietransitie wel van groot belang.

De **voorzitter**: De heer Knaap.

De heer **Knaap**: Daarom dragen wij het college op:

- aan te geven welke concrete resultaten het eind 2025 wil hebben bereikt in de energietransitie en hoe deze onze inwoners en ondernemers gaan helpen in het doorleven van deze energietransitie;
 - daarbij aan te geven hoe de daarbij beschikbare instrumenten, waaronder de RES 2.0, de warmtevisie en het energieloket, gaan helpen en wanneer de raad wordt meegenomen in besluitvorming over vervolgstappen;
 - de raad hierover uiterlijk in 2023 duidelijkheid te verschaffen;
- en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Dank u wel, de heer Knaap. De heer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Dank u wel, voorzitter. Motie 3, Zijn alleen Oekraïense vluchtelingen welkom? De opdracht uit het coalitieakkoord is om maatschappelijke initiatieven te ondersteunen en te zorgen voor realisatie van taakstellingen voor de opvang van vluchtelingen en statushouders. Het collegewerkprogramma beschrijft dat wij als gemeente Midden-Delfland onderdak bieden aan Oekraïense vluchtelingen. Wij realiseren hiervoor verplaatsbare woningen bij Euterpe in samenwerking met Wonen Midden-Delfland. Deze woningen bouwen we ook voor onze andere woningzoekenden, waaronder starters. Het college geeft op deze manier geen invulling aan de opdracht zoals deze is verwoord in het coalitieakkoord, waardoor een opvang voor andere vluchtelingen en statushouders, die niet uit Oekraïne komen, niet mogelijk is.

De **voorzitter**: Mevrouw Koppert.

Mevrouw **Koppert**: Dank u wel, voorzitter. Daarom draagt de motie het college op:

- uiterlijk in september 2023 met een plan van aanpak of programma te komen, waarin de doelstellingen beschreven staan hoe wij als gemeente Midden-Delfland invulling gaan geven aan de ondersteuning van maatschappelijke initiatieven, om ervoor te zorgen dat de realisatie van taakstelling voor de opvang van vluchtelingen en statushouders mogelijk wordt. In dit plan van aanpak kan het huidige lopende onderzoek meegenomen worden;
- en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Dank u wel. Toekomstvisie. Het collegewerkprogramma geeft weinig inzicht in daadwerkelijk verwachte resultaten met een daaraan gekoppeld tijdpad, waarin deze visie, eventueel in conceptvorm, aan de raad kan worden gepresenteerd. Een duidelijke toekomstvisie is van groot belang voor de inwoners en ondernemers van Midden-Delfland, gezien alle uitdagingen op het gebied van milieu, klimaat, energie en migratie.

De **voorzitter**: Mevrouw Koppert.

Mevrouw **Koppert**: Daarom: draagt het college op:

- een inspirerende, ambitieuze visie te ontwikkelen, waarin het bestaansrecht van de gemeente Midden-Delfland niet anders dan als vanzelfsprekend kan worden aangenomen;
 - rekening te houden met de doelstellingen van rijksoverheid en/of provincies;
 - de visie dusdanig op te stellen dat deze begrijpelijk en leesbaar is voor iedere inwoner,
 - duidelijk aan te geven welke resultaten wij als gemeente eind 2050 willen hebben bereikt ten opzichte van de huidige situatie, een nulmeting;
 - periodiek maar minimaal één keer per jaar het huidige beleid en de voortgang te toetsen aan de visie;
 - en de raad uiterlijk in augustus 2023 duidelijkheid te verschaffen over hoe deze punten in het ontwikkelproces worden geborgd, welke stakeholders hierbij betrokken worden en wanneer de conceptvisie gepresenteerd wordt aan de raad;
- en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Jongsma, u heeft er nog één als het goed is.

De heer **Jongsma**: Dat is correct, voorzitter. De laatste motie is motie 5, klimaatadaptatie, biodiversiteit, het verbeteren van de kwaliteit van het oppervlaktewater. De opdracht uit het coalitieakkoord was om bij alle werkzaamheden in de openbare ruimte aanpassingen aan klimaatwijziging en het vergroten van de biodiversiteit als uitgangspunt te nemen. Het collegewerkprogramma geeft alleen aan zoveel mogelijk klimaatadaptatief te zijn, maar geeft niet aan hoe. De opdracht uit het coalitieakkoord was om actief samen te werken met het waterschap ten aanzien van klimaatmaatregelen, biodiversiteit en het verbeteren van de oppervlaktewaterkwaliteit. Het collegewerkprogramma geeft aan samen met het waterschap en anderen zich hiervoor in te zetten. Niet duidelijk is welke doelstellingen worden behaald, en hoe, wanneer en met wie. Klimaatadaptatie, biodiversiteit en waterkwaliteit is voor onze inwoners van groot belang, nu en in de toekomst. De strategie Klimaatadaptatie Midden-Delfland 2021-2026, die we hier gisteren hebben besproken, is in december 2020 door de raad vastgesteld, maar is nog niet in uitvoering.

De **voorzitter**: De heer Knaap.

De heer **Knaap**: Daarom dragen wij het college op:

- dat uiterlijk in november 2023 fase 1, 'weten, willen en werken', is afgerond en een uitvoeringsprogramma is opgesteld, waarin de doelstellingen van het klimaat, de biodiversiteit en het water zijn vastgelegd in een uitvoeringsagenda. Hiermee kan de raad de voortgang volgen en bewaken;
- concreet, naast andere zaken, de volgende zaken in het beleid op te nemen of te continueren: het vergroenen van tuinen, acties tegen steen, tegelwippen, waarbij stenen in de tuin worden vervangen door gras en borders, bij nieuwbouw slechts vijftig te betegelen dan wel te verstenen, het vervangen van dichte tegels op parkeerplaatsen door open tegels, en dat regenwater verplicht wordt opgevangen en gebruikt wordt in droge tijden en niet meer via het riool wordt afgevoerd;

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Knaap. De heer Jongsma, wat afrondende woorden, zo schat ik in.

De heer **Jongsma**: Voorzitter, ik kom tot een afronding. Haast is geboden, maar feitelijk hebben we nog maar twee jaar en zeven of acht maanden om zaken voor elkaar te krijgen en voortgang te

boeken. Van OGP bent u gewend een constructieve bijdrage te krijgen. Ook nu weer. Niet voor niets is ons motto "anders denken, samen doen". Deze fractie wil graag samenwerken zodat we in 2026 als gemeenteraad kunnen zeggen: "De raad van dit mooie Midden-Delfland did it".

De **voorzitter**: Dank u wel, de heer Jongsma. We gaan naar de heer Vieira.

De heer **Vieira**: Dank u wel, voorzitter. Het collegewerkprogramma. Laat ik beginnen bij de vraag die de heer Jongsma stelt. Als raadslid zit ik er tussenin. Ik ben onderdeel van de hele raad en heb ook meegeschreven aan het coalitieakkoord. De vraag is wat ik vind van wat er voorligt. Laat ik beginnen met de tijdspanne. Toen wij het coalitieakkoord schreven, had ik niet de verwachting dat wij het pas in maart zouden ontvangen. Ik ben daar open en eerlijk in: daar had ik andere verwachtingen bij. Ik kan me niet heugen dat ik bij de presentatie van het coalitieakkoord heb aangegeven dat we op een bepaald moment het collegewerkprogramma verwachten, wat er specifiek in staat en aan welke eisen het moet voldoen. Dat neem ik mezelf wel kwalijk als raadslid, dat ik misschien scherper had moeten zijn op wat we ervan verwachten. Ik denk wij allen, omdat we dan weten dat als we dit verwachten met zijn allen, we ook verwachten dat het college met iets komt dat meer voldoet aan de verwachting van meerderen van ons. Dat wat betreft het collegewerkprogramma.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Dank u wel, voorzitter, ik heb nog een aanvullende vraag. Ik snap dat u dat misschien niet helemaal scherp had en er lag gewoon een collegewerkprogramma daarvoor. Daar is ook nog naar gekeken. Heeft dat u niet op de een of andere manier kunnen inspireren om te denken dat het wat concreter zou kunnen? Ik ben nieuwsgierig hoe dat zit. Dat is verder niet in de coalitie besproken?

De **voorzitter**: De heer Vieira.

De heer **Vieira**: Ik ken het programma, ik zal er zo inhoudelijk op terugkomen, ook op het voorprogramma, als u zich afvraagt wat erin stond en hoe we dat hebben vergeleken. Ik kan zeggen wat ik ervan vond, maar ik denk dat wij allemaal als raad in september of oktober aan de bel hadden kunnen trekken en zeggen dat het te lang duurde. Maar goed, ik ben er ook onderdeel van, dus ik vind ook dat ik daar scherper op had kunnen zijn.

Dan kan ik gelijk inhaken op dat punt, want de heer Roeling refereerde al aan het feit dat er 87 punten in het coalitieakkoord stonden, en dat het er in het collegewerkprogramma minder zijn. Als je puur kijkt naar de inhoud, kun je het in een paar categorieën indelen. Ten eerste waren ze genummerd, nu niet. Er stond in "wij zetten de leerplichtambtenaar in", "we onderhouden monumenten", of "we zorgen dat we bereikbaar zijn". Dat zijn punten die niet opgenomen zijn in het collegewerkprogramma, maar die wel gedaan worden. Dus als je wegstreept wat er al gedaan wordt, zie je dat het op een ander abstractieniveau geschreven is.

De **voorzitter**: De heer Knaap, een interruptie.

De heer **Knaap**: Dank u wel. Mijnheer Vieira, een van de speerpunten van D66 is actie 2.1. "Besteed bij alle vormen van uitvoering en beleid aandacht aan inclusie en zorg ervoor dat inclusie er integraal bij betrokken is". Dat is de opdracht die u het college heeft gegeven. Wat had u daar willen zien staan?

De **voorzitter**: De heer Vieira.

De heer **Vieira**: Even los van deze vraag, die ik zeker ga beantwoorden, is de vraag op welk abstractieniveau je kijkt naar een collegewerkprogramma. Als je inwoners vraagt 'wat vind je belangrijk?', zit dat hem als eerste in het niveau van uitvoering. Wanneer je gaten in de weg ziet of dat je afval niet wordt opgehaald, is dat op uitvoeringsniveau. Dan heb je het beleidsniveau, daar hebben inwoners ook een mening over. Dan gaat het over of je ergens wel of niet mag parkeren. En dan heb je het collegewerkprogramma en of iets daar wel of niet in staat. Een graadmeter hoe het met je samenleving gaat, toets je bij je inwoners. Dus ik als raadslid kijk met name naar wat

er daadwerkelijk gebeurt in de uitvoering en welk beleid er wordt uitgedraaid. De vraag is dus of ik vind dat het copy-paste moet zijn van het coalitieakkoord in het collegewerkprogramma. Ik denk dat dat wat mij betreft heel makkelijk zou zijn, want dat is iets dat we wensen en te koppelen is aan tijd dus dat zou beter zijn. Maar wij hebben nu resterende tijd. Ik heb als raadslid instrumenten om het college te bevragen, te kijken naar beleidstukken en te kijken of het erin staat zoals ik wil, en als ik of wij in meerderheid vinden dat iets beter moet, dan zijn wij als raad het beslissende orgaan en kunnen wij een motie of amendement of beleidsstuk daarop schrijven en kijken of we gehoor krijgen.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Knaap, gaat uw gang.

De heer **Knaap**: Het is wel grappig want de heer Vieira gaat dus nu zelf de komende jaren heel hard werken om dingen hier op de agenda te krijgen, terwijl hij een opdracht heeft gegeven aan het college. Mijn vraag is dus heel concreet, weer op die inclusie, wanneer u wat voor soort stuk hier in de raad op de agenda had verwacht. Wat wilt u op de agenda hebben, en wanneer?

De heer **Vieira**: De vraag rondom inclusie is of ik een concreet stuk wil of gewoon een manier hoe je als overheidsorgaan met elkaar omgaat. Maar over de vraag wat er wanneer precies in staat, kunnen we het hebben. Daar moeten we een meerderheid voor vormen en misschien komen we dan ook bij u uit.

De **voorzitter**: De heer Knaap.

De heer **Knaap**: Ik stel hem nog één keer. Wat denkt u dat u de komende twee jaar en acht maanden, op basis van deze opdracht in dit coalitieakkoord ziet op de agenda. Wat gaat u zien, concreet? Waar gaat u als raadslid op sturen, besluiten en controleren? Over inclusie.

De **voorzitter**: De heer Vieira.

De heer **Vieira**: In deze periode, maar ook in de vorige is de vraag of we voor elke raadsvergadering sturen op basis van het collegewerkprogramma of op basis van beleidsstukken, beleid dat we maken, dingen die op de agenda staan en dingen die in het coalitieakkoord staan. Bij mij persoonlijk ligt die prioriteit bij beleidsstukken en soms mist er misschien iets in het collegeprogramma en dan moet ik misschien harder werken om iets voor elkaar te krijgen.

De **voorzitter**: Mijnheer Knaap, ik denk dat u het hiermee moet doen.

De heer **Knaap**: Ja.

De **voorzitter**: Gaat u verder, de heer Vieira.

De heer **Vieira**: Ja, dan zijn er nog een paar aspecten die ik nog wil uitlichten. Er werd gesuggereerd dat we nu nog maar twee jaar en een aantal maanden hebben om bepaalde zaken te realiseren. Ik vind wel dat je objectief moet kijken naar wat er gebeurd is en waar je in mijn optiek niet aan voorbij moet gaan, is dat er ook gewoon dingen in het coalitieakkoord zijn die al gerealiseerd zijn zonder dat er maar één letter in het collegewerkprogramma stond. Zo stond er iets over toeristenbelasting, nou, dat is gerealiseerd. We zouden het hebben over dienstverlening, dat is gebeurd. We zouden het hebben over verduurzamen en met bepaalde acties komen. Zo zijn er tal van zaken die...

De **voorzitter**: De heer Jongsma heeft een interruptie.

De heer **Jongsma**: Voorzitter, het doet me denken aan een radioprogramma, waarin iemand voorspelde wat er gisteren gebeurd is. Dat is wat u ook doet. U stelt dat een aantal dingen gebeurd is en dat die nu in het collegewerkprogramma staan. Ik kan heel veel dingen opschrijven die al gebeurd zijn in het collegewerkprogramma, dat een jaar later komt. Wat was er eerder, de kip of het ei? Wat was er eerder, het toeristenbelastingakkoord of het collegewerkprogramma? Mijn vraag

is dus of de dingen die u nu suggereert, die er al waren, er ook waren geweest als ze niet in het collegewerkprogramma hadden gestaan.

De heer **Vieira**: Ik probeer te destilleren wat voor vraag er gesteld wordt. Sowieso is 85% of 90% van de taken van de gemeente wettelijke taken die je sowieso al uitvoert, dus je kunt je afvragen of het college pas aan de slag gaat als er een collegewerkprogramma is of eerder. Volgens mij is het college gewoon vanaf dag één met de wettelijke taak en met zaken die in het coalitieakkoord stonden aan de slag gegaan. Daar komt nu een collegewerkprogramma bij.

De **voorzitter**: Gaat u verder met uw betoog.

De heer **Vieira**: Zeker. Rondom de punten die wel of niet gerealiseerd zijn. Ik heb een paar voorbeelden genoemd. Overigens is het heetste hangijzer volgens mij de woningmarkt. Er is gezegd dat we nu misschien meer moeten gaan realiseren, omdat er nog niets gedaan is. Als wij de raadsstukken van de afgelopen maanden doornemen – en dan neem ik niet heel flauw Euterpe erbij met dertig woningen voor Oekraïne, maar andere beleidsdocumenten – hebben wij gewoon akkoord gegeven op 68 woningen. Je kunt je afvragen of dat realisatie is of niet, maar het begint met een akkoord geven in de raad en dan later vindt de uitvoering plaats. Dus kijk de raadsstukken na. Als er staat 75 per jaar en wij hebben 68 woningen...

De **voorzitter**: De heer Roeling wil hier graag een interruptie geven.

De heer **Roeling**: Het klopt wat de heer Vieira zegt, maar dat zijn allemaal particuliere initiatieven. Het zijn geen uitwerkingen van plannen in het collegewerkprogramma. Mijn Partij is blij met die particuliere initiatieven, maar je kunt daar weinig of geen sturing aan geven als het gaat om betaalbaar en sociaal. Dat zit er gewoon niet in, dat is moeilijk te realiseren. Daarom hameren wij erop dat we als gemeente veel meer zelf moeten realiseren, want dan hebben we die verhouding die we zo graag willen en die hebben we inmiddels ook afgesproken. Die kun je dan realiseren. Is de heer Vieira dat met me eens?

De **voorzitter**: Het begon bijna op een betoog te lijken, dus ik ben blij dat u nog een vraag stelt. De heer Vieira.

De heer **Vieira**: Waar het om gaat, is dat er woningen gerealiseerd worden. Dat kan op meerdere manieren. Wij hebben beleid op basis waarvan wij toetsen. In de vorige periode hebben wij gezegd dat 30% sociaal moet zijn. Daar zijn we naartoe gegaan. Daarbij hebben we in deze collegeperiode aangegeven dat er 30% betaalbaar bij moet. Elk plan dat hier passeert, wordt daar dus aan getoetst, welk type initiatief dat ook is.

De **voorzitter**: De heer Roeling, gaat uw gang met uw interruptie.

De heer **Roeling**: Hoeveel van die 68 woningen zijn er te koop onder de € 400.000,00?

De **voorzitter**: Mijnheer Vieira, heeft u dat paraat?

De heer **Vieira**: Die technische vraag had ik graag vooraf gewild, voorzitter.

De **voorzitter**: De heer Roeling weet het waarschijnlijk zelf wel.

De heer **Roeling**: Ja, 68. Nee, geintje. Van die 68, hoeveel sociale en betaalbare zitten erbij?

De **voorzitter**: De heer Roeling, de heer Vieira geeft aan dat hij die gegevens niet paraat heeft en u stelt nu een andere vraag die op hetzelfde neerkomt. Ik denk dat de heer Vieira hetzelfde gaat zeggen.

De heer **Roeling**: Dan moet je je huiswerk doen, voor je met dat soort getallen komt.

De **voorzitter**: Mijnheer Roeling, ik constateer dat de heer Vieira een aantal feiten noemt en die paraat heeft. Dat mag. U stelt een vraag om nog gedetailleerder te zijn en het antwoord heeft hij op dit moment niet. Het staat de heer Vieira natuurlijk vrij om elk feit te benoemen dat hij paraat heeft, net zo goed als u dat ook mag. Maar, mijnheer Vieira, gaat u verder met uw betoog.

De heer **Vieira**: Het gaat over de vraag wat je van het collegewerkprogramma mag verwachten. Dan kom ik weer bij het begin terecht. Ik denk dat je de volgende keer, wat je ook doet in de gemeenteraad, afspraken maakt over wat we van elkaar verwachten. Dat vind ik ook en ik denk dat we mogelijk wat concreter hadden kunnen zijn, maar ik denk dat hetgeen ik net deed, bepaalde zaken in een ander perspectief zetten, gewoon kan. Maar goed, er wordt vanavond niet om een besluit gevraagd, dus ik wil het hierbij laten, voorzitter.

De **voorzitter**: Dat mag, maar u heeft nog wel een interruptie van mevrouw Koppert.

Mevrouw **Koppert**: Ik wil de heer Vieira bedanken voor zijn betoog, maar ik heb één vraag. Kan de heer Vieira mij uitleggen wat hij ziet als het verschil tussen een coalitieakkoord en een collegewerkprogramma?

De **voorzitter**: De heer Vieira. Het is een technische vraag, maar deze kunt u wel beantwoorden, denk ik.

De heer **Vieira**: Zeker. Het één is van de raadsleden en het ander is het werkprogramma van het college.

De **voorzitter**: Mevrouw Koppert.

Mevrouw **Koppert**: Ja. Dank u wel, voorzitter. Als ik aan het woord collegewerkprogramma denk, denk ik bij het woord 'werk' aan het aangeven hoe je iets gaat doen; dat zijn activiteiten die je gaat doen, met een wanneer. Kunt u mij helpen met wat de activiteiten zijn, die wat u betreft in het collegewerkprogramma staan? Er staan heel weinig activiteiten in en heel veel uitspraken als: 'we hebben een idee dat we die kant op gaan'.

De **voorzitter**: De heer Vieira. Een korte samenvatting van uw eerdere betoog.

De heer **Vieira**: Zoals ik zei. Dit is het programma van het college dus volgens mij hoort die vraag bij het college thuis. De vraag is hoe het college dingen gaat doen. Ik werk niet voor het college, ik werk als raadslid. Of werk, in mijn vrije avonden ben ik hier aanwezig als raadslid.

De **voorzitter**: Dit is werk hoor, mijnheer Vieira, absoluut. Dank u wel. Dan gaan we tot slot naar de heer Zwaard.

De heer **Zwaard**: Dank u wel, voorzitter. Het collegewerkprogramma. Het is een document waar we lang naar uitgekeken hebben en het ligt nu voor ons. Het CDA is blij met het document nu het uiteindelijk toch tot stand gekomen is. In de inleiding van dit collegewerkprogramma kunnen we lezen dat de in het coalitieakkoord genoemde onderwerpen terugkomen in gangbare werkprocessen tussen college en raad zoals de planning-en-controlcyclus. Hierdoor wordt de terugkoppeling een onderdeel van de reguliere verantwoordingsdocumenten. Dit CWP, collegewerkprogramma, is dan ook een uitwerking van het eerder gesloten coalitieakkoord op hoofdlijnen. Dit collegewerkprogramma gaat dan ook op een aantal dingen concreet in en andere onderwerpen worden op hoofdlijnen benoemd. Het CDA kan zich hierin vinden. Natuurlijk kun je jezelf de vraag stellen of het concreet genoeg is. In onze ogen wel.

De **voorzitter**: Er is een interruptie voor u van de heer Knaap.

De heer **Knaap**: Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de heer Zwaard heel trots zeggen dat er veel is uitgewerkt. Ik ga even naar opdracht 4.7. organiseer betrokkenheid van inwoners, ondernemers en organisatie vanuit het principe 'zeg wat je doet en doe wat je zegt'. Op welk aspect in het

collegewerkprogramma bent u trots als het gaat om 'zeggen wat je doet'? Want daar begint het wat de opdracht betreft.

De **voorzitter**: De heer Zwaard.

De heer **Zwaard**: Dank u wel. Zoals ik al zei, gaat het collegewerkprogramma op een aantal dingen concreet in en op een aantal dingen minder concreet. Hoe we dat precies moeten zien, is een vraag voor het college en niet aan mij. Daar wil ik dus gewoon aan voorbij gaan.

De **voorzitter**: De heer Knaap.

De heer **Knaap**: Ik ga de heer Zwaard even helpen. U geeft het college een opdracht, waarin staat: 'organiseer betrokkenheid van inwoners en zeg wat je doet'. Dan krijgt u een collegewerkprogramma. Daar staat als het goed is in wat het college gaat doen, dus ik herhaal mijn vraag. Met welke aspecten bent u blij? Waar staat echt wat er gedaan gaat worden?

De **voorzitter**: De heer Zwaard.

De heer **Zwaard**: U krijgt hetzelfde antwoord. Ik verwijs u door naar het college en dat zal die beantwoording geven, want het is een collegewerkprogramma.

De **voorzitter**: De heer Knaap, laatste poging.

De heer **Knaap**: Ja, de laatste poging, maar ik ga het toch nog eens proberen. U bent opdrachtgever dus u geeft een opdracht. U geeft de aannemer de opdracht om een huis te bouwen. U krijgt een schuurtje. Dan zegt u: 'ik weet niet of ik blij ben met dat schuurtje, maar u moet bij de aannemer zijn'. Ik wil gewoon van u weten waar u blij mee bent, concreet, in dit collegewerkprogramma.

De **voorzitter**: De heer Zwaard, de laatste poging.

De heer **Zwaard**: Dank u wel. Ik hoor u zeggen dat we een schuurtje krijgen, dat is dan uw conclusie. Ik denk dat wij gewoon een compleet huis krijgen en daar wil ik het bij laten.

De **voorzitter**: Gaat u verder met uw betoog.

De heer **Zwaard**: Wat wij veel belangrijker vinden, is de uitwerking van dit collegewerkprogramma en daar hebben we als CDA alle vertrouwen in. Er is echter een tweetal punten dat wij willen aanstippen en die zouden wat het CDA betreft wat specifiek benoemd mogen worden in het collegewerkprogramma. Het gaat om het zoeken naar actieve samenwerking met omliggende gemeenten voor het behoud en de financiering van het landschap en de zorg voor een beter beloningssysteem voor boeren, die zorgdragen voor de biodiversiteit in ons gebied. Dit zijn wat het CDA betreft twee aandachtspunten die beter belicht mogen worden. We zijn dan ook benieuwd hoe het college daarnaar kijkt.

Verder zijn er een aantal moties ingediend en het CDA wacht de reactie van het college af alvorens zich daarover uit te laten. Wij vinden het wel jammer dat een aantal van deze moties pas in de loop van deze ochtend kenbaar gemaakt zijn, terwijl we al ruim een maand weten dat deze raadsvergadering met dit onderwerp eraan komt. De CDA-fractie heeft zich dan ook niet kunnen beraden over deze moties. Dat vinden we een gemiste kans, want in onze ogen zou elke goede motie die bijdraagt aan een beter Midden-Delfland op onze steun kunnen rekenen.

De **voorzitter**: Dank u wel, de heer Zwaard. Ik zie de heer Roeling. Mijnheer Roeling, ik beschouw het als een interruptie.

De heer **Roeling**: Dank u wel, voorzitter. Het gaat over woningbouw en het aantal woningen. Dat kwam niet voorbij, dus ik wilde even wachten tot de heer Zwaard klaar was. Het CDA heeft in aanloop naar de verkiezingen iedereen verteld tussen 2018 en 2028 1000 woningen te willen bouwen. Na de verkiezingen - dat was denk ik bij de behandeling van het coalitieakkoord - heb ik

aan de heer Zwaard gevraagd hoe het CDA denkt die 1000 woningen te gaan realiseren. Toen kreeg ik het antwoord dat het college daarover gaat, een beetje in het verlengde van de heer Knaap. Nu hebben we het collegewerkprogramma ontvangen, maar we zien geen schijntje van die 1000 woningen van het CDA. Dus nogmaals de vraag aan de heer Zwaard waar uw 1000 woningen zijn gebleven.

De **voorzitter**: Mijnheer Zwaard, een heldere vraag, denk ik.

De heer **Zwaard**: Voor die 1000 woningen die de heer Roeling noemt, hebben we tot 2030. We beperken ons nu tot 300 woningen in de huidige coalitieperiode en daarna zijn er nog best wel wat mogelijkheden om verder te bouwen. Maar dat is voor een periode na deze coalitieperiode.

De heer **Roeling**: Het ging over de periode 2018-2028; niet 2030. Ik snap dat de heer Zwaard snel een halve collegeperiode erbij probeert te smokkelen, maar zo zijn we niet getrouwd. Het gaat over de periode 2018-2028. Hoe ziet het CDA, mede op basis van het collegewerkprogramma, die 1000 woningen gerealiseerd in die periode? Want dan moeten er natuurlijk wel pak 'm beet 800 gerealiseerd worden in dit collegewerkprogramma. Daar zie ik niets van.

De **voorzitter**: Helder. We gaan naar de heer Zwaard.

De heer **Roeling**: Dat lijkt me een goed idee, maar ik vrees voor hetzelfde antwoord.

De **voorzitter**: Dat is aan de heer Zwaard, gaat uw gang.

De heer **Zwaard**: Misschien wordt die vrees ook wel waarheid. Ik denk dat we het hebben over deze coalitieperiode en over 300 woningen. Daar wil ik het voor nu bij laten.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Zwaard. De heer Roeling, laatste poging.

De heer **Roeling**: Maar wat heeft u dan aan onze kiezers verteld? U heeft toch niet aan onze kiezers verteld 'we zeggen nu wel 1000 woningen, maar dat gaan we helemaal niet doen, en als de vraag komt waarom ze niet worden gerealiseerd, beginnen we over dat het om deze coalitieperiode gaat'. Dat kun je toch niet verkopen, dan moet je je gewoon beperken tot de periode 2022-2026 en niet allerlei mooie beelden schetsen over de periode erna. Dat is over je graf regeren, is de heer Zwaard dat met me eens?

De **voorzitter**: De heer Zwaard.

De heer **Zwaard**: Nee.

De heer **Knaap**: Ik hoor van het CDA de vlucht naar voren: 'In de periode hierna komen er ook nog projecten waar we woningen realiseren'. Ik ben benieuwd waar in het collegewerkprogramma ook maar één regel staat, die leidt tot initiatieven na deze periode.

De **voorzitter**: Mijnheer Knaap, ik wil u er wel op wijzen dat het collegewerkprogramma dat nu op agenda staat een bepaalde periode heeft. Het is heel lastig om daar voorbij te kijken. Ik wil me niet met de inhoud bemoeien, maar het gaat natuurlijk wel om deze periode. Misschien kunt u de vraag iets scherper maken.

De heer **Knaap**: Ter toelichting. Als de heer Zwaard, de fractie van het CDA na deze periode nog andere woningen wil gaan bouwen, zullen ze in deze periode iets moeten gaan doen. Dan zullen ze actief in gesprek moeten gaan met locaties waar dat mogelijk kan. Ik ben dus benieuwd waar de heer Zwaard dit heeft gevonden in dit collegewerkprogramma.

De **voorzitter**: Helder mijnheer Knaap. Mijnheer Zwaard.

De heer **Zwaard**: Ook die laat ik aan het college, want het is het collegewerkprogramma, dus we wachten die beantwoording rustig af.

De **voorzitter**: Dank u wel. Geen verdere interrupties? Dan was dit de eerste termijn.

De heer **Jongsma**: Mag ik toch ook de VVD vragen om een reactie? Ik heb een vraag gesteld in de eerste ronde.

De **voorzitter**: Het woord is aan de VVD.

De heer **Van der Eijk**: Ik kan dat prima in de tweede termijn beantwoorden, dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel, dan is dat ook helder. Dan ga ik eerst even de lijst met moties aflopen qua nummering. Ik denk dat dat helder is voor de administratie.

- Motie 1 van Mijn Partij, Duurzaam bestemd glas.
- Motie 2 van Mijn Partij, Woningen voor eigen inwoners.
- Motie 3 van Mijn Partij, Visie gemeentelijk vastgoed.
- Motie 4 van Mijn Partij, Meer betaalbare woningen.
- Motie 5 van OGP, Woonagenda en actief grondbeleid.
- Motie 6 van OGP, Resultaten energietransitie tot 2026.
- Motie 7 van OGP, Zijn alleen Oekraïense vluchtelingen welkom?
- Motie 8 van OGP, Toekomstvisie.
- Motie 9 van OGP, Klimaatadaptatie, biodiversiteit en verbeteren kwaliteit van het oppervlaktewater.

Ze staan als het goed is ook in iBabs in die volgorde. Ik kijk even naar het college. Ik kan me voorstellen dat er behoefte aan een schorsing is.

Wethouder **Voskamp**: Mede omdat ook andere portefeuillehouders een antwoord mogen geven, heb ik graag een korte schorsing.

De **voorzitter**: Hoe lang is een korte schorsing in uw ogen?

Wethouder **Voskamp**: Een kwartiertje.

De **voorzitter**: Prima, dan schors ik de vergadering voor vijftien minuten.

Schorsing

De **voorzitter**: Ik heropen de vergadering. Ik kijk naar het college en denk dat de heer Voskamp als eerste het woord heeft. Wethouder Voskamp, gaat uw gang.

Wethouder **Voskamp**: Dank u wel, voorzitter. Om maar met de deur in huis te vallen: voor het college is het coalitieakkoord leidend. We geven uitvoering aan het coalitieakkoord en u mag, als raad, ons daaraan houden. Als college hebben we geprobeerd met het collegewerkprogramma een richting te geven aan hoe we de uitvoering van dat coalitieakkoord voor ons zien. Het collegewerkprogramma is geen uitputtend document. Het is niet van een zodanig detailniveau dat alles benoemd kan worden en het is ook niet de bedoeling om hiermee vooruitlopend op de resterende twee jaar en acht maanden alles dicht te regelen. Uitwerken op zo'n niveau kost te veel tijd en vraagt te veel onderzoek op voorhand. Dat is tijd die we niet kunnen besteden aan het oppakken van het uitwerken en uitvoeren. Daarnaast verandert alles om ons heen en zullen we daar ook op moeten inspelen. Het document geeft aan wat we als college naast de reguliere werkzaamheden en de lopende zaken aanvullend zullen oppakken. Mogelijk concreet gemaakt in tijd, terwijl bij andere onderwerpen meer beschouwend en hoog over een richting is gegeven waar we op een later moment in deze periode mee aan de slag zullen gaan. Het niet benoemen van een onderwerp wil niet zeggen dat wij het niet belangrijk vinden en er niets mee doen. Andersom wil iets wel benoemen ook niet gelijk zeggen dat we daaraan de hoogste prioriteit geven en andere zaken zullen laten liggen.

De **voorzitter**: De heer Knaap heeft een interruptie.

De heer **Knaap**: Dank u wel. Ik hoor een heel mooi verhaal van de wethouder. Heel veel dingen gaan door en gaan gewoon goed. Mijn concrete vraag is hoe u de agenda's van de raad de komende tijd gaat vullen. Tot op heden is het steeds een verrassing wat erop staat. Dat is voor mij ook een belangrijke randvoorwaarde van het collegewerkprogramma; de voorspelbaarheid van het handelen wanneer ik iets moet gaan doen.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Knaap. Wethouder Voskamp, gaat u verder.

Wethouder **Voskamp**: Voorzitter, ik was op het punt gekomen om te zeggen dat wij aangegeven hebben dat wij de P&C-cyclus zullen gebruiken om bijvoorbeeld in de kadernota of prognosebrief afspraken te maken over wat we het komende jaar gaan oppakken. In de begroting hoe we dat gaan financieren. In de jaarrekening wat we het afgelopen jaar hebben gedaan en gerealiseerd. Dat zijn wat ons betreft de momenten waarop u als raad uw kaderstellende en controlerende taak, en uw budgetrecht kunt uitoefenen.

De **voorzitter**: De heer Knaap heeft een aanvullende interruptie.

De heer **Knaap**: Een korte aanvullende vraag. Begrijp ik het goed dat wij, als we de kadernota en de begroting krijgen voor 2024, ook weten wat er in 2024 wanneer op ons af komt? Qua agenda van de raad?

Wethouder **Voskamp**: Daar staan wel de dingen in die op de planning staan, en waarvoor we financiën hebben geregeld. We hopen zo vroeg mogelijk bij u te komen, ook in het licht van het Rekenkameronderzoek van twee weken geleden, om aan te geven wat er speelt, welke kaders u mee kunt geven en wat u van ons kunt verwachten.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Wethouder **Voskamp**: Volgens mij laat dit ook wel zien dat er een verwachtingsverschil is over wat het collegewerkprogramma zou inhouden. Juist op basis van de vorige periode, de eerste periode, hebben wij als college een andere afweging gemaakt voor ons collegewerkprogramma. Juist bijvoorbeeld omdat in ons vorige collegewerkprogramma ook dingen stonden die uiteindelijk niet meer gemonitord zijn en niet meer de aandacht kregen die ze wel verdienden. Wat ons betreft is de reguliere P&C-cyclus een betere methode om u als raad in positie te brengen.

Als u ons op voorhand als raad meer richting wilt geven, zoals u vanavond doet, staan wij daarvoor open, en kunnen we dat meenemen in onze afwegingen. De uitgestoken hand om mee te denken en richting te geven aan de uitvoering van het coalitieakkoord, nemen wij aan en zullen wij zeker gebruiken.

Dat als algemene inleiding. Ik ga proberen de vragen te beantwoorden die over mijn portefeuille gesteld zijn, en die uit de portefeuille van mevrouw Renzen, waarvan we hebben afgesproken dat ik die zou beantwoorden. Meerdere partijen spraken over het belang van de boeren, de kringloopboeren, om specifiek te zijn. En over de aandacht die zij verdienen voor het gebied open te houden, beheren, en het bewaken van de uitstraling van Midden-Delfland als provinciaal landschap. Dat zijn we met u eens en daar zijn echt een aantal acties op, die we achter de schermen op verschillende tafels doen, maar soms ook in de openbaarheid. Zo hebben we kringloopcertificaten uitgereikt, waarbij de minister aanwezig was, die we echt met een boodschap op pad hebben gestuurd: 'wat we hier doen in Midden-Delfland is de goede richting, en we hebben uw hulp nodig om te zorgen dat dat erkend wordt en dat die boeren een plek krijgen. Dat een kringloopcertificaat een waarde krijgt waardoor zij financiën kunnen regelen, hun bedrijf kunnen voortzetten en kunnen laten zien hoe goed ze bezig zijn'.

De **voorzitter**: De heer Jongsma heeft een interruptie.

De heer **Jongsma**: Dank u wel, voorzitter. Wethouder Voskamp had het over een aantal dingen achter de schermen. Wat maakt dat dingen achter de schermen plaatsvinden?

Wethouder **Voskamp**: Dat heeft te maken met het feit dat ik vorige week op het Provinciehuis bij de gedeputeerde was, en met het feit dat ik op zo'n avond de minister spreek, zowel in het plenair

debat, maar ook na afloop. Dat heeft ook te maken met het feit dat we op het Provinciehuis en met de Omgevingsdienst bezig zijn om ervoor te zorgen dat wij samen met de PAS-melders en de interimmers het plan dat wij samen met de boeren hebben opgesteld en waarin wij als gemeente een faciliterende rol hebben en geen sturende, of zelfs geen bevoegdheid, zo te krijgen dat de provincie er straks een stempel op geeft, dat de Omgevingsdienst Haaglanden er straks een goedkeuring aan geeft en dat wij het boeren zodanig regelen dat zij een eerlijke kans krijgen in dit gebied.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Wethouder **Voskamp**: Er werd ook gesproken over boeren die meedoen en boeren die niet meedoen. Ook op basis van het kringloopcertificaat kan ik zeggen dat bijna alle boeren daaraan meedoen. Als ze niet kringloop zijn, zijn ze vaak biologisch. En ook de boeren die daar niet aan voldoen, om welke reden dan ook, horen bij ons landschap en verdienen aandacht en hulp. Daar zijn we ook mee bezig.

De heer Roeling van Mijn Partij had het over de financiële vertalingen. Daar zit gelijk de crux over waarom op sommige dingen hoog over gekeken wordt naar wat wij gaan doen; omdat het op dit moment gewoon niet duidelijk is wat dat financieel gaat betekenen. En natuurlijk kunnen we een richting geven en zeggen dat het € 1 miljoen zou kosten of dat het met € 50.000,00 verholpen zou kunnen zijn, maar wanneer het dan veel meer of minder wordt, hebben we andere problemen. Wat wij proberen te doen, juist in die P&C-cyclus, is u in stelling brengen zodat we, wanneer we volgend jaar de begroting gaan doen, kunnen aangeven wat het ongeveer gaat kosten en u kunnen vragen of u bereid bent dat geld daarvoor beschikbaar te stellen.

Dan heb ik nog een stuk over de woningbouw. Er was een discussie over de 75 woningen die we per jaar gaan bouwen. Ook daar geven we uitvoering aan het coalitieakkoord en doen we dat volgens de afspraken die we gemaakt hebben op basis van 'sociaal en betaalbaar'. Dat kan natuurlijk alleen - dat verhaal heeft u al vaker gehoord - in de gebieden waar we nieuwe afspraken maken, of na die tijd afspraken hebben gemaakt. Met lopende contracten is dat gewoon veel lastiger om te doen. En inderdaad duurt het wat langer om dingen uit te werken en te bouwen. Dat betekent dat we op dit moment nog dingen realiseren die misschien volgens het oude regime zijn, maar we gaan natuurlijk steeds meer zaken doen, waarbij ook voor één woning een sociaal component gerealiseerd moet worden.

Wat betreft de suggestie over woningbouw de Kreekzone, daar heb ik niet alle specifieke informatie over, maar we doen het zoals u beschrijft. We zijn er nu mee bezig en misschien is het ook wel goed om aan te geven dat we binnenkort over de grondexploitatie spreken met elkaar. Daarin staat ook een uitleg over de diverse exploitaties die we hebben lopen en over hoe de stand van zaken op dit moment is.

Het CDA vroeg of duidelijk gemaakt kan worden hoe we de actieve samenwerking met omliggende gemeenten doen. In bijvoorbeeld het Bijzonder Provinciaal Landschap, de Landschapstafel, zitten we met meerdere partijen aan tafel en starten we projecten. Daar trekken we zaken, bijvoorbeeld de melkfabriek waaraan gewerkt wordt door Delflandshof, is daarin genoemd. Maar we hebben ook het Groenfonds waar we zelf met een aantal partijen in zitten en projecten mee starten en financieren. We hebben dus die samenwerking, waardoor het gebied uiteindelijk beter gefinancierd wordt door de omliggende gemeenten. En op het gebied van de financiering van de duurzame boeren zijn we ook weer met die kringloopcertificaten bezig om te bekijken welke partijen we daarbij kunnen laten aansluiten en die mede een premie kunnen geven voor de boeren, omdat ze die certificaten hebben gekregen. Er zijn een aantal partijen die daaraan meedoen en we proberen nu ook de provincie erbij te betrekken. Het hoogheemraadschap doet er al aan mee, net als wij als gemeente. Dat zijn een aantal partijen en we proberen het steeds verder uit te breiden, zodat het steeds aantrekkelijker wordt voor de boer om in ieder geval te voldoen aan die richtlijnen, die KPI's, die gesteld zijn, en dat er ook wat tegenover staat zodat er een duurzaam verdienmodel bestaat.

Dan heb ik alle vragen beantwoord, maar ik heb het nog niet over de moties gehad. Doen we dat gelijk?

De **voorzitter**: Ik denk dat het handig is als u die gelijk meedoet, gaat uw gang.

Wethouder **Voskamp**: Dat zal ik doen. Ik heb een kleine algemene inleiding bij de moties. Een aantal moties is ingediend op basis van onderwerpen en teksten uit het coalitieakkoord. In algemene zin kunnen we daar natuurlijk niet tegen zijn. Wel is het zo dat diverse moties vragen zaken naar voren te halen of dat de tekst uiteindelijk een aanscherping of nuance brengt die wel degelijk voor een verandering van toon zorgt. Om die reden zullen we als college een aantal moties ontraden.

Motie 1, duurzame glasbestemming. Dat staat in het coalitieakkoord, daar zijn we mee aan de slag. De eerste reactie is dat het misschien wel een spraakverwarring is. Op dit moment is het op zich goed geborgd. Als er een ontwikkeling plaatsvindt, kunnen de kassen er gewoon blijven. Misschien is het wel zo simpel dat we de provincie kunnen vragen om dat gebied anders te arcen en te bestemmen. Alle opdrachten die we hadden in het kader van het opruimen van verspreid glas zijn in de basis allemaal uitgevoerd. Zolang we daar niet actief mee aan de slag gaan, hoeven we op dat gebied dus ook niets te doen. Wat ons betreft is die motie dus overbodig, omdat we het al doen. We zijn ermee bezig en ik hoop dat de toezegging dat we het verder oppakken voor u voldoende is.

Dan motie 2, woningen voor eigen inwoners. Het college ontraadt deze motie. Het is bekend dat het college binnen de grenzen van de wet zoveel mogelijk lokaal maatwerk inzet, om de schaarse woningen beschikbaar te krijgen voor inwoners van onze gemeente. En als de nieuwe Huisvestingswet ruimere kaders biedt, zullen we die ruimte als college ook benutten en u ervan op de hoogte stellen of erin meenemen, om ervoor te zorgen dat we de goede maatregelen nemen. Dan motie 3, meer betaalbare woningen. Ook deze motie ontraadt het college. Om naar een ander woningbouwprogramma te gaan, is een aanpassing van het bestemmingsplan nodig. We ontraden dat, omdat juist dat weer voor vertraging zorgt. Het college zet wel in op andere projecten om meer betaalbare woningen te realiseren, zoals bijvoorbeeld op de Zuidrand.

Dan heb ik nog één motie volgens mij, van de OGP. Dat is motie 5, Woonagenda en actief grondbeleid. Ook deze ontraadt het college en wel om de simpele reden dat het aanbieden van een Woonagenda in juni niet meer gaat lukken. Dat is niet te doen. We hebben uitgelegd wat we de komende tijd gaan doen en we verwachten eind Q3 of begin Q4 de Woonagenda aan te bieden. Over het actief grondbeleid zit u over een paar weken in twee sessies als raad bij elkaar en dan hoort u hoe het zit. Overigens stelt de motie dat de eerdere motie een opdracht is om actief grondbeleid te gaan voeren, maar dat is niet zo. De eerdere motie sprak uit om uit te werken hoe we dat eventueel konden gaan doen. Dat doen we nu met deze twee avonden en op basis daarvan zal in het najaar een aangepast grondbeleid komen, waarbij we samen met u zullen besluiten wat actief grondbeleid inhoudt en hoe we er invulling aan geven.

De **voorzitter**: De heer Knaap heeft een interruptie.

De heer **Knaap**: Dank u wel, voorzitter. Ik heb de volledige beantwoording van de wethouder afgewacht over al die woonthema's. Wat mij verrast en verbaast, is dat de wethouder zegt niet meer te gaan morrelen aan afspraken die al gemaakt zijn. Dat betekent dus dat alle locaties waar al afspraken gemaakt zijn, niet meer gaan veranderen. Er wordt zelfs geen poging meer gedaan om een meer betaalbare woning te maken. We gaan niet meer in gesprek met een ontwikkelaar om in plaats van drie villa's van € 1 miljoen een klein appartementencomplex te maken, in hetzelfde bouwvolume maar misschien met iets meer woningen, zodat hij wel gewoon zijn centjes kan verdienen. De poging wordt niet gedaan. Mijn vraag is hoe u dan alsnog die 30% sociale huur en die 30% betaalbaar kunt realiseren als u niet meer gaat morrelen aan oude afspraken?

De **voorzitter**: Wethouder Voskamp.

Wethouder **Voskamp**: Ik weet niet of we daarover in gesprek gaan, maar we kunnen een afspraak die we in het verleden hebben gemaakt niet eenzijdig aanpassen. We kunnen wel in gesprek gaan, maar dat betekent dat de ontwikkelaar daar iets voor terug zal willen en we daar financieel of op andere wijze een afspraak over moeten maken.

De **voorzitter**: Een nieuwe interruptie.

De heer **Knaap**: U zei het letterlijk wel, "we gaan niet meer in gesprek over bestaande afspraken, wij doen gewoon wat we twintig, twaalf of acht jaar geleden hebben afgesproken". Dat zei u

letterlijk. Maar een ontwikkelaar is ook niet dom. U kunt een ontwikkelaar gewoon een aanbod doen. U kunt in plaats van drie villa's gewoon negen appartementen bouwen. U mag dat met het bouwvolume doen. Daar zal hij ongetwijfeld oren naar hebben, want dat betekent dat hij ook gewoon zijn centjes kan verdienen. Bent u daartoe bereid?

Wethouder **Voskamp**: Daar zitten we wel aan de kaders van het bestemmingsplan vast, dus niet alles is mogelijk. Het zou betekenen dat we het bestemmingsplan moeten aanpassen. Uw conclusie is dat de ontwikkelaar daarmee ook zijn geld kan verdienen en kan terugverdienen, maar dat is maar de vraag. Ik wil best aangeven dat we in gesprek zijn met ontwikkelaars en het aan wethouder Renzen overlaten om aan te geven op welke wijze we dat doen en wat daar de uitkomsten van zijn. We hebben afspraken met ontwikkelaars, ik heb de termen twintig, twaalf en acht jaar niet in mijn mond gehad, en het is niet mogelijk dat wij die eenzijdig gaan aanpassen, omdat we nu een ander beleid hebben op basis waarvan we wel die 30% sociaal kunnen afdwingen. Dat betekent dat we 1-0 achter staan wanneer we in gesprek gaan. De vraag is maar of we er met een ontwikkelaar uit zouden komen.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Wethouder **Voskamp**: Ik heb volgens mij alle vragen beantwoord die aan mij gesteld waren, en ik heb alle moties beantwoord die in mijn portefeuille en in de portefeuille die ik heb overgenomen, vallen.

De **voorzitter**: Oké, u werd geïnterrupteerd dus ik wist niet of u al klaar was. Het woord is aan wethouder Oderwald.

Wethouder **Oderwald**: Dank u wel, voorzitter. Dank voor al uw bijdragen. Ik zal als eerste ingaan op een vraag die gesteld is in de portefeuillehouder van wethouder Renzen. Die gaat over de huisvesting van arbeidsmigranten. Dat zit natuurlijk dicht bij mijn eigen portefeuille. Ja, dat speelt in het Westland en in Den Haag; de kranten staan er vol mee. We zijn op zoek naar of dat hier ook speelt. Vooralsnog zijn we uiteraard van mening dat arbeidsmigranten goede huisvesting en arbeidsomstandigheden verdienen, die het liefst niet aan elkaar gekoppeld zijn. Daarom leggen we ons oor goed te luisteren bij tuinders, bij LTO Glaskracht en inwoners. Vooralsnog nemen we deze knelpunten in deze gemeente niet waar. Dat brengt ons vooralsnog tot de veronderstelling dat deze problematiek hier niet speelt. Als andere mensen daar een andere mening over hebben, horen we dat graag. Onze antenne staat aan en we zullen zeker schakelen als dat nodig is. De signalen kunt u zeker doorgeven.

Dan reageer ik op de motie over klimaatadaptiviteit en biodiversiteit. Dat klinkt heel sympathiek. We hebben er gisteren een avondvullend programma over gehad. U heeft deze motie volgens mij in april geschreven, dus voor deze avond. Ik weet niet wat er aan uw inzicht is veranderd, maar naar mijn idee hebben we precies verteld wat het college van plan is te gaan doen om die klimaatstrategieadaptatievisie die we gepresenteerd hebben, die loopt van 2021 tot 2026, te gaan uitvoeren. Gisteravond is uitgebreid aan bod gekomen hoe we dat willen doen, kwetsbaarheden in beeld brengen, risicodialogen, uitvoeringsagenda; weten, willen, werken. Dat waren de kenmerken en er is implementatie nodig om de leidraad adaptatief bouwen echt uitwerking te geven. Maar dat kan pas na die uitvoeringsagenda, waarvan gisteren ook uitvoerig geschetst is hoe we dat aan het doen zijn en dat we aan een maand niet genoeg hebben. Dat hebben we niet zomaar voor elkaar, daar hebben we een jaar of anderhalf jaar voor nodig. We zijn echt nog de eerste stappen aan het zetten. Tot die tijd zijn we als gemeente natuurlijk gewoon heel druk bezig met klimaatadaptatie. Het zit echt wel in ons DNA en onze plannen. Bij al het werk dat we onderhanden nemen, nemen we het zeker mee. Ook daarvan zijn gisteren heel veel voorbeelden gegeven, maar die ga ik nu niet herhalen. In de motie spreekt u ook over waterkwaliteit en biodiversiteit. We zitten in diverse gremia aan tafel, zoals de Bestuurlijke Watertafel. We hebben het afsprakenkader, emissieloze kas, de Landschapstafel voor het Bijzonder Provinciaal Landschap en het programma Duurzaam Boer Blijven. We zijn er dus heel druk mee bezig. Daar hoort niet zozeer een uitvoeringsprogramma bij waar we tijdlijnen aan kunnen koppelen, omdat we daar gewoon met diverse partijen samenwerken. Ik vind de motie dus een mooie aanmoediging, maar als je het volledig wilt doen, vraagt het om een integrale afweging, want dan komt er ook een groot budgetvraagstuk bij los. Dat lijkt me iets voor de volgende fase. Op dit moment kan ik ook zeggen dat ik het leuk vind,

maar het is niet echt te doen. Volgens mij weet u exact wat we u beloofd hebben en daar hoort deze motie niet echt bij.

Dan de resultaten energietransitie tot 2026. U heeft de stukken die wij u met de commissielijst stuurden volgens mij goed gelezen. Er komt een meerjarenprogramma aan, waarin we onze concrete ambities zullen tonen en uitwerken. We zijn intussen anderhalf jaar verder, nadat de Transitievisie Warmte is vastgesteld en we hebben ook al veel initiatieven gehad, want energietransitie is van groot belang. We zien de klimaatverandering en we zijn een milieubewuste gemeente die haar lokale verantwoordelijkheid neemt ook hier iets aan te doen. De hoge energieprijzen hebben er echt aan bijgedragen dat we er hard aan werken. Ook het vernieuwen van de energie zorgt ervoor dat mensen eraan kunnen werken en dat levert soms zelfs nog mooie banen op.

De **voorzitter**: De heer Knaap heeft een interruptie, wethouder. De heer Knaap.

De heer **Knaap**: Ik hoor de wethouder zeggen: 'er komt wat aan'. Dat zingen ze ook in Zie Ginds Komt De Stoomboot. Ik zou wel graag willen weten wanneer er dan iets aan komt.

De **voorzitter**: Meestal de tweede week van november. Dat is mijn portefeuille. Wethouder Oderwald, gaat uw gang.

Wethouder **Oderwald**: Deze stoomboot wilde ik niet laten aankomen, want we willen juist naar duurzame energie, dus dat doen we een stuk eerder en we gaan ervoor zorgen dat we dat voor de zomer gedaan hebben. Deze stukken heb ik vandaag juist nog besproken met onze partners in de energiestrategie, de Wonen Midden-Delfland en de Juva. Die zijn er dolenthousiast over. Het komt naar u toe en we bespreken het binnenkort.

We zijn natuurlijk ook met de rest bezig en we hebben u volledig geïnformeerd over hoe het daarmee staat. Het is een mooie motie, maar in feite zou je ook kunnen zeggen dat die wat overbodig is, want we doen dit al.

Dan uit de portefeuille van wethouder Renzen over het maatschappelijk vastgoed. Deels staat dit al in de planning en deels nog niet. Voor 2023 hebben we het beheersplan op de agenda staan. De verduurzamingsplannen zullen dan ook dit jaar nog gereed zijn. We streven er dan ook naar dit in de begroting mee te nemen. Een visie op vastgoed ontwikkelen is echter iets anders. Dat zit er nog niet in. Het vraagt een forse investering om die planvorming uit te werken en we zouden dan eerst de scope moeten bepalen hoever we daarin willen gaan. Dat moet nog gebeuren. Dus als u deze motie zou aannemen, vergt dat echt heel wat budget dat vrijgemaakt moet worden, terwijl de visie hierop echt nog een complex vraagstuk is, dus nee. Dat waren mijn opmerkingen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik zie geen interrupties verder. Ik ga een poging wagen om de portefeuillehouderspet op te zetten. Ik blijf wel even hier zitten, omdat ik de indruk heb dat er weinig debat plaatsvindt. Mocht dat wel het geval zijn, vraag ik de heer Roeling mijn plaats in te nemen om het zuiver te houden. Maar ik denk dat ik het wel tegelijk kan doen.

Burgemeester **Van Hemmen**: Vanuit de fractie van Mijn Partij werd de vraag gesteld waarom het verhaal rondom het vraagstuk omtrent vluchtelingen niet in het collegewerkprogramma staat. Het collegewerkprogramma is van het college. Het college is nu bezig met een opdracht van de raad. Het is wel erg prematuur om daar al iets over op te nemen in je eigen collegewerkprogramma, omdat het uiteindelijk een vraagstuk is waar de raad zelf over gaat. We hebben het erover gehad in het college, maar om die reden hebben we de keuze gemaakt het er niet in te benoemen. Dat roept vervolgens het beeld op, zoals ik bij de OGP proefde, alsof we alleen maar voor de Oekraïners iets zouden doen. Uiteraard hebben wij onze wettelijke verplichtingen. Ik hoor elke keer een trotse wethouder Renzen die zegt dat wij onze doelstellingen bereiken rondom de opgave voor statushouders. Dat is echt niet elke gemeente gegeven. Alles wat nodig is, doen we, en alles wat daarbij komt, zullen we ook doen, maar daar bent u zelf aan zet.

Dan de motie van de OGP over vluchtelingen en maatschappelijke initiatieven. Het gaat een hoop energie kosten om te anticiperen op mogelijke maatschappelijke initiatieven die er gaan komen, wanneer er vluchtelingenopvang zou zijn. Als er maatschappelijke initiatieven zijn, omarmen we die en zullen we die ruim mogelijk maken. Ik zou u willen vragen het onderzoek dat we doen rondom de opvang van de 225 vluchtelingen voor vijf jaar, af te wachten, hoe sympathiek het

college de motie ook vindt. U krijgt daar binnenkort een voortgangsraadsinformatiebrief over. Een kleine prelude daarop: we moeten toch weer wat vertragen. Dat heeft te maken met de complexiteit van deze tijd. Om tot een goed en gedragen plan te komen, moeten we dat over de zomer heen tillen. Dat wordt toegelicht in die raadsinformatiebrief. Ik zou u de motie dus ontraden met de toezegging dat we uiteraard maatschappelijke initiatieven altijd zullen omarmen wanneer deze over dit onderwerp gaan.

Dan motie 8 van de OGP rondom de toekomstvisie. Wij liggen op schema en alle teksten die u opgeschreven heeft, zijn teksten waar wij ons in herkennen. De motie zouden wij met een positief advies aan u kunnen voorleggen en aanstaande dinsdag praten we er in het college over. Dan zal er na verloop van tijd iets uw kant op komen. Dan kunt u daar zelf een besluit over nemen. U stelt een aantal kwaliteitseisen waar het college zich in herkent, dus dat is positief voor deze motie. Dat waren de punten die in mijn portefeuille zaten.

De **voorzitter**: Is er behoefte aan een tweede termijn? Een schorsing aangevraagd door de heren Zwaard en Roeling. Hoeveel tijd heeft u nodig? Tien minuten? De vergadering is geschorst voor tien minuten.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, ik kijk even naar de raad. Volgens mij kunnen we beginnen. Mijnheer Jongsma, heeft u nog behoefte aan een verlenging van de schorsing, of bent u er helemaal klaar voor? Volgens mij heeft de heer Roeling het sneller gedaan dan hij had gezegd dus de tien minuten zijn ruim genoeg. Het woord is aan de heer Roeling en dan gaan we daarna verder inventariseren wie er in de tweede termijn iets wil zeggen. Mijnheer Roeling, gaat uw gang.

De heer **Roeling**: Dank u wel, voorzitter. We hebben goed geluisterd naar de beantwoording van het college. Een van de eerste opmerkingen ging over de agenda. Er ontstond een debat over wanneer wat op de agenda komt. Onze zorg is, al een paar jaar, dat we stevast een zeer kleine agenda hebben. Wij kunnen met pijn en moeite allemaal één agendapunt verdelen en dat is het ongeveer. Als ik terugkijk naar de periode tot 2018: toen hadden we commissieraden en die moesten we gewoon over twee avonden verdelen, zo lang was de agenda. Wat we nu zien, is een deadline, een zienswijze, een verzoek om een besluit, of het nu gaat over een plattelandswoning of een bouwproject, maar er zit heel weinig vanuit het college in. Het zijn heel veel plichtmatige elementen waar we iets van moeten vinden. Natuurlijk hebben we onlangs gesproken over de dienstverleningsvisie, maar dat komt wat ons betreft te weinig voor. Ik ben het dus eens met degenen die het wat concreter willen zien. Wij vragen niet om een termijnagenda, maar op zijn minst hadden wij verwacht dat met het collegewerkprogramma die kleine agenda een keer zou verdwijnen. Wij zouden geen andere methode weten om tot een betere agenda te komen, anders dan dat we vanavond concrete afspraken maken met het college.

Zoals ik het nu bekijk, zal dat niet gaan gebeuren, maar wat nog meer zorgen baart, is dat het college het zelf niet beseft. Het college denkt niet 'hé, dit is wel erg weinig, jongens, moeten we daar niet iets aan gaan doen?'. We hebben er allemaal een mond vol van en we weten het allemaal mooi te vertellen, maar steeds hebben we weer die kleine agenda. Als er collega's zijn die weten hoe dat beter kan, staan wij open voor suggesties, maar dat is iets waardoor bij ons en waarschijnlijk ook onze inwoners het idee kan ontstaan dat het maar een beetje voortmoddert. Dat is een ongewenste situatie.

De **voorzitter**: Ik heb een interruptie van de heer Gebben.

De heer **Gebben**: Een heel eenvoudige vraag. Denkt u dat meer agendapunten en langere vergaderingen, of twee dagen vergaderen, leidt tot beter bestuur?

De **voorzitter**: Mijnheer Roeling.

De heer **Roeling**: Nou, laten we het over beter bestuur een andere keer hebben. Daar vinden we ook wel wat van. Het gaat nu over hoe wij functioneren als gemeente. Dat is het college, de gemeenteraad en dat zijn onze medewerkers. Dus ik snap die vraag over goed besturen helemaal niet.

De **voorzitter**: De heer Gebben is meer dan bereid hem verder toe te lichten. De heer Gebben.

De heer **Gebben**: Niet toe te lichten, ik heb een aanvullende vraag. U noemt een heel rijtje op maar vergeet uw eigen rol als raad. U kunt zelf ook agendapunten aandragen. Er ligt ook een verantwoordelijkheid bij uzelf, bent u dat met me eens?

De heer **Roeling**: Ja, het klinkt een beetje vreemd uit de mond van de heer Gebben, want als er één partij of één persoon is die nooit iets agendeert, is het de heer Gebben.

De **voorzitter**: Mijnheer Roeling, ik stel voor dat we op de zaak blijven en niet op de man gaan spelen. Deze opmerking vind ik net iets te ver gaan, dus ik zou graag hebben dat u gewoon de vraag beantwoordt.

De heer **Roeling**: De bal wordt hier neergelegd.

De **voorzitter**: Nee, u werd een vraag gesteld en ik wil graag dat u die beantwoordt.

De heer **Roeling**: Laat ik het anders formuleren. Ik vind het heel goed om te zien dat met name de OGP en soms de dames van het CDA en soms wij daadwerkelijk zaken agenderen. Dat mis ik bij de VVD. Mooi omschreven, toch?

De **voorzitter**: Deze formulering vind ik prima. Gaat u verder.

De heer **Roeling**: Er is kort ingegaan op de financiële vertaling, dat dat moeilijk is en er weer aankomt. Dat kan, dat het nu moeilijk in te schatten is wat een eventueel plan zou moeten gaan kosten. Maar dan zijn we wel zeer nieuwsgierig naar de kadernota en de begroting, waar dan een betere vertaling van komt. Ik zou het op prijs stellen als daar wat meer een meerjarenperspectief in zit en het zich niet beperkt tot 2024-2026. Dat brengt mij bij de opmerking van de heer Knaap. Je belooft veel woningen, we zijn het eens over de categorieën van wat we gaan bouwen. Voor wie we gaan bouwen. Een gemiddeld bouwproject zal zes tot acht jaar doorlopen, dus van idee tot daadwerkelijke uitvoering en oplevering. De heer Knaap heeft dus helemaal gelijk: er moet nu over nagedacht worden, wil je over zes tot acht jaar één woning bouwen. Dus ja, dat had ook hier mogen staan. Dan kunnen we het over locaties hebben en dan is het wat ons betreft minder over je graf regeren, dan is het gewoon uitwerken wat we hier besproken hebben. Dat had dus hier in het collegewerkprogramma mogen staan.

Voorzitter, de boeren. Onze boeren. Een prima antwoord; het ging niet in detail op de derogatie, maar de manier waarop de wethouder zei dat het in achterkamertjes gebeurt, snappen we.

Althans, het was een vergelijkbare term. Ik heb zelf altijd geleerd 'be good and tell it'. Dus als je daaraan werkt, vertel het dan ook. Deel het met ons en met de boeren. Blijkbaar gebeurt er dus meer achter de schermen dan wij weten. Deel dat met ons, zou ik zeggen.

Dan de huisvesting van arbeidsmigranten. Ik ben niet zo thuis in die wereld. Ik weet wel dat het vooral bij de burens speelt, daar hadden we het in de eerste termijn over. En ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat het hier ook speelt. Ik weet van sommigen dat ze woningen huren. Ik weet dat de Harnaskade, toen het nog bestond, grotendeels bewoond werd door Polen. Dat had een soort tijdelijk karakter. Waar die heen gegaan zijn, weet ik ook niet, maar er wonen dus wel degelijk arbeidsmigranten in Midden-Delfland. Volgens het college speelt het amper of is het in ieder geval nog geen probleem. Ik heb er kennis van genomen.

De burgemeester zei dat we dat over de asielzoekers niet zo specifiek kunnen opnemen, want dat is des raads. Alles is des raads. Als de gemeenteraad in november zegt die begroting niet goed te keuren, heeft het hele college geen euro meer te spenderen, laat staan dat het zijn collegewerkprogramma kan uitvoeren. Dat is de realiteit. Dus niet alleen over de asielzoekers, het hele collegewerkprogramma is een bepaalde ambitie vanuit het college. In de hoop dat er steeds een meerderheid binnen de raad te vinden is om die plannen ook daadwerkelijk uit te voeren. Dat geldt ook voor de asielzoekers. Ik zou dat onderscheid dus niet maken. Maar voor ik dadelijk daar als voorzitter moet gaan zitten, laat ik het hier maar even bij.

Dan de reacties op onze moties. Duurzaam glas. Wat de heer Voskamp eigenlijk zegt, is dat hij de motie omarmt. Hij vertelt het iets anders, maar zo hebben we het gehoord. Dus in die zin zijn wij

bereid om de motie in te trekken. Ik denk ook dat met name het signaal over de provincie duidelijk is, want ja, we hadden het afgesproken, maar ik weet ook dat het een heel duidelijke toezegging was aan de provincie in het verleden, om goedkeuring te krijgen bij de spreiding van glas om nadrukkelijk de Molenlaan mee te nemen. Maar goed, er wordt aan gewerkt.

Woningen voor eigen inwoners. Die motie wordt afgeraden. Wij kijken er anders tegenaan. Meer betaalbare woningen is een vraagteken. En dan hebben we er nog één, over de visie gemeentelijk vastgoed. Wat er gebeurt, is dat er wordt gezegd dat het ene deel al gedaan wordt en het andere deel later nog komt, omdat er geld mee gemoeid is. Maar dat is ook juist onze opzet. We hebben toen van voormalig wethouder Ten Have gehoord dat we dat gaan doen en dat er een notitie gaat komen. Ook daar was geen geld aan gebonden, dus wat we eigenlijk doen is het bestendigen van de toezegging van toenmalig wethouder Ten Have. Wij vragen niet om geld, wij vragen daar eindelijk eens een keertje werk van te maken. Dat is in het kort de strekking van onze motie.

Dan ben ik aangekomen bij de OGP-moties. We hebben dadelijk nog een paar vragen aan de OGP over de verschillende moties.

De **voorzitter**: Misschien is het handig als u dat nu gelijk doet, want dan heeft u de tweede termijn gelijk afgerond.

De heer **Roeling**: Dan gaan we interrumpen.

De **voorzitter**: Dat mag ook.

De heer **Roeling**: Ik zal één vraag nu vast neerleggen bij de gehele raad. Die gaat over de toekomstvisie en de vraag gaat dus ook richting het college, omdat de wethouders er al op gereageerd hebben. Ze hebben gezegd ermee bezig te zijn en de motie dus te omarmen. Het gaat om de visie en we hebben daar de volgende vraag bij. We hebben in het verleden zowel een gebiedsvisie vastgesteld als een paar jaar later de visie Vitale dorpen. Is het in de beleving van de OGP zo dat die twee visies worden samengevoegd tot die toekomstvisie? Dat lijkt ons handig, want dan heb je in één keer onze hele gemeenschap en het buitengebied samen, omdat dat effect heeft op elkaar. Dat is dus de concrete vraag aan de OGP, of we het zo moeten lezen dat hier ook bedoeld wordt dat de visie Vitale dorpen daarmee wordt herzien.

De **voorzitter**: Dank u wel, dat was uw tweede termijn? Oké. Dan wil ik graag even een inventarisatie doen wie verder nog het woord wenst te voeren. Ik zie de heer Jongsma, de heer Zwaard, de heer Van der Eijk en de heer Vieira. Het woord is aan de heer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Dank u wel, voorzitter. Allereerst wil ik het college bedanken voor het beantwoorden van de vragen en de toelichting op de moties. Ik hoorde het college wel zeggen dat een aantal dingen een beetje hoog over zijn gedaan omdat het allemaal heel veel tijd kost die het college eigenlijk niet heeft. Dat snap ik: als je een jaar lang wacht met een collegewerkprogramma, kom je een jaar tekort. Ik vind dat dus wel een gemakkelijk excuus. Verder hoor ik het college zeggen dat er al heel veel gebeurt. Ik zie en lees een aantal dingen, dus het is ook wel zo. Er begint wel wat te komen, maar het moment erop begin ik alweer te twijfelen, omdat het allemaal vaag blijft en nog niet concreet is.

De heer Roeling had het over een agenda, ook in de gemeenteraad. Wij zijn op zich van mening dat de agenda kort mag zijn. Ik ben het met de VVD eens: het doet er niet toe hoe lang die agenda is, als de dingen die erop staan maar wel gewoon gebeuren. Dat is uiteindelijk alles wat in het collegewerkprogramma staat en concreet is geworden, zodat we daar iets over kunnen zeggen. Het gaat dus niet over hoe groot de agenda is, maar over de kwaliteit. Laten we dat stellen.

Daarop voortbordurend zou ik er wel graag bij het college op aandringen om wel met een soort agenda te komen, zodat we de komende periode wel een beetje gaan weten wanneer we wat gaan krijgen. Hier ben ik het wel eens met Mijn Partij, want het is wel heel vaak dit en dan weer dat. Wij worden verrast en dat werkt gewoon niet. We weten liever gewoon wanneer we wat te horen krijgen. Een voorbeeld: gisteravond bij de informatieavond. Ik heb daarna het stuk inderdaad nog aangepast, omdat ik niet wist dat we dat op de agenda hadden. Anders had ik dat hele stuk of die hele motie misschien wel niet gemaakt. Dat is de reden waarom wij een aantal moties hebben gemaakt op het laatste moment. Als het concreter is en wij weten wat er komt, hoef ik niet met al

die moties te komen. We zitten daar niet op te wachten, want het is heel veel werk en wij zien liever al vooraf wanneer iets aan de orde komt. Dat maakt het leven van deze raad een stuk makkelijker. Dan kunnen we makkelijker toetsen en kunnen we gemakkelijker aangeven waar er nog iets bij moet. Als het college dan zegt geld nodig te hebben, horen we het wel. Ik heb nu heel vaak het idee dat de afweging bij het college al is gemaakt, maar leg de beslissing gewoon terug. Dan kunnen wij het voorstel gewoon beoordelen en toetsen. Dan kom je samen verder. Soms heb je dat ook met informatie. Ik vind het antwoord van wethouder Voskamp hartstikke mooi, dat er ook heel veel achter de schermen gebeurt. Dat licht hij toe en dan klinkt het heel logisch. Maar ik zie graag dat we daar iets vaker over geïnformeerd worden. Dat hoeft allemaal niet met heel ingewikkelde stukken, maar wanneer je geïnformeerd bent, werkt het allemaal een stuk beter. De oproep aan het college is dus om toch vooral met een agenda te komen voor de komende drie jaar. Het hoeft niet allemaal ingevuld te zijn, maar geef wel globaal een beetje aan wanneer wat komt. Dat maakt ook dat wij bij een aantal van die moties heel scherpe datums hebben genoemd, in september dit en in oktober dat. Dat is meer om een beetje te prikkelen en te pushen. Ik hoop en verwacht nog steeds dat het college zegt dat september 2023 niet realistisch is, maar februari 2024 bijvoorbeeld wel. Dan vul je die agenda en dat lijkt ons een veel betere aanpak. Tot zover de algemene zaken.

Dan wil ik komen bij de moties. Ik begin gewoon bij 1. Zoals Mijn Partij al heeft aangegeven, komt motie 1 te vervallen en dat snap ik. Daar hoeven we dus verder ook niet op in te gaan. Motie 2 over woningen voor eigen inwoners. Wij gaan deze motie steunen, omdat het een soort middel is om ergens te komen. Ik hoor te vaak: 'we weten het nog niet' en 'we gaan het zien'. Ik wil het wat concreter hebben en daarom steunen wij motie 2.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Van der Eijk.

De heer **Van der Eijk**: Dank u wel, voorzitter. Ik heb toch wel een concrete vraag aan de heer Jongsma. Hij is voornemens deze motie te steunen en er wordt gevraagd om het aanleveren van het totale aantal mogelijke opties. Wanneer is het aantal mogelijke opties totaal?

De **voorzitter**: De heer Jongsma, uw interpretatie van deze motie. Gaat uw gang.

De heer **Jongsma**: Volgens mij heeft de heer Roeling van Mijn Partij net een heel mooi overzicht gegeven van wat het totaal aan mogelijkheden zou zijn. Laten we dat nu eens gebruiken als basis. Ik snap wel dat het altijd uitputtender kan. Daar hebben we het al eerder over gehad. Het lijkt me echter een prima basis om dat als handvat te nemen. Dat is concreter dan alleen 'totaal', want dat kan van alles zijn. Dat is mijn antwoord op uw vraag.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Jongsma**: Dan komen we bij motie 3, visie gemeentelijk vastgoed. Ook die motie willen we graag steunen. Ik hoor dat het veel geld kost, maar geen beleid hebben en geen inzicht hebben in wat we hebben aan vastgoed en wat we ermee doen, kost ook heel veel geld. Het is dus denk ik wel heel goed om er op die manier naar te kijken en te bekijken wat we ermee doen. Wat ons betreft komt er een plan, waarin staat wat het kost. Dan kunnen we er altijd nog iets van vinden. Van motie 4 zou ik bijna willen zeggen: wie is daar tegen? Meer betaalbare woningen, we hebben het met zijn allen geroepen tijdens de verkiezingen. Ook wij zijn voor meer betaalbare woningen dus ook die motie willen we steunen.

Een **voorzitter**: Een interruptie van de heer Scholtes.

De heer **Scholtes**: Dank u wel, voorzitter. Ik vraag me dan toch af of OGP het ermee eens is dat zij daar bij het beleid van de afgelopen zes tot acht jaar, dat leidt tot de woningen die nu gebouwd worden, te weinig aandacht voor hebben gehad.

De **voorzitter**: De heer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Ik vind het fijn dat D66 mij elke keer weer het podium geeft om te vertellen dat je ook van inzicht kunt veranderen en met de tijd meegaat. Acht jaar geleden was de markt

heel anders. De wereld zag er heel anders uit. Wij blijven meebewegen en blijven niet hangen. Een Woonagenda moet je niet voor tien jaar afspreken, die moet je voor maximaal vier jaar afspreken.

De **voorzitter**: De heer Scholtes.

De heer **Scholtes**: Dan ga ik mijn vraag toch wat concreter stellen. De plannen die wij nu maken, worden binnen zes tot acht jaar gerealiseerd. Dus wanneer er zes tot acht jaar geleden plannen zijn gemaakt en vastgesteld, komen die nu tot uitvoering. Wil de OGP al die plannen nu openbreken en daar vervolgens weer zes tot acht jaar bij gaanilstaan om te kijken wat er dan kan gebeuren in een markt, waarvan wij niet weten hoe die er over zes tot acht jaar uitziet? Of zegt de OGP dat we nu doorgang moeten geven aan de plannen die we hebben en ons bij nieuw te realiseren woningen gaan houden aan de nieuwe Woonagenda en de nieuwe afspraken die we als raad hebben gemaakt?

De **voorzitter**: De heer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat D66 het veel groter en ingewikkelder maakt dan het is. Wanneer dit college actief met ontwikkelaars aan de slag gaat en vraagt wat nodig is, hebben we al diverse keren gezien dat er plannen worden gemaakt die vrij snel weer aangepast worden. Daar kan het dus ook en dat duurt echt geen jaren. En inderdaad, als dat geld kost, moeten we het erover hebben. Aan de andere kant zie je ook voorbeelden, zoals Heenweg. Er wordt ineens een plan best wel snel veranderd naar meer woningen, wat past bij de huidige markt. De boodschap is denk ik dat we flexibel moeten bouwen. Daar hebben we vroeger ook veel meer naar gekeken, maar tegenwoordig wordt er veel meer op geanticipeerd. Bouw naar de toekomst, bouw modulair. Er zijn dus toch heel veel mogelijkheden om kritisch te kijken naar wat er nu ligt.

De **voorzitter**: De heer Scholtes, u heeft een interruptie, gaat uw gang.

De heer **Scholtes**: Zegt de heer Jongsma dat wij de bestaande woningbouwplannen moeten gaan aanpassen om het ineens modulair en flexibel te maken in plaats van de plannen, die we nu hebben staan?

De heer **Jongsma**: Nee, dat zegt de heer Jongsma niet. Dat is misschien wat D66 wil horen. Wat mij opvalt, is dat er wederom heel erg op de heer Jongsma wordt gespeeld. Ik denk dat het veel slimmer is om te luisteren naar wat de heer Jongsma zegt en waar we als gemeenteraad naartoe willen. We willen naar flexibele woningen, passend bij nu. We willen dat er veel woningen worden gebouwd. Daar waar dat kan, doen we dat. Daar waar het niet kan, moet je eerlijk zijn en concluderen dat het of te kostbaar is of dat we het gewoon niet moeten doen. Maar er moet in ieder geval een poging zijn. Nu bespeur ik vaak dat we denken dat we er niks meer mee kunnen, omdat we die plannen nu eenmaal zo hebben gemaakt. Ik weet echter dat, als je met een goed voorstel komt, er altijd twee partijen zijn die met elkaar in gesprek willen. Volgens mij moeten we daaraan werken, en nee, we gaan niet alles opnieuw overdoen want we hebben niet de tijd om weer acht jaar te wachten. Het duurt overigens niet altijd acht jaar, dat is vanaf de start van de woning. Maar bij bestaande plannen gaat het echt niet meer acht jaar duren.

De **voorzitter**: Mijnheer Jongsma, volgens mij bent u hartstikke duidelijk in uw antwoord, dus gaat u verder met de moties.

De heer **Jongsma**: Dank u wel, voorzitter. Motie 4 en 5 hebben we dus gehad. Motie 6, resultaten energietransitie tot 2026. Volgens mij heeft de wethouder aangegeven dat er op korte termijn al het een en ander aan komt, dus we hebben besloten dat af te wachten en de motie in te trekken. Motie 6 trekken we in. Dan kom ik bij motie 7, zijn alleen Oekraïense vluchtelingen welkom? Ook daar hebben we het college gehoord, de burgemeester in dit geval. Vooralsnog gaan we ook die motie intrekken. Het lijkt ons goed eerst het onderzoek af te wachten. Dan komen we bij de toekomstvisie. Mijn Partij stelde iets voor. Kunnen we van deze toekomstvisie niet één visie maken, die zowel de oude visie Vitale dorpen en het buitengebied combineert? Ik vind het een prachtig voorstel om daar één nieuwe visie van te maken. Dat past ook heel erg in het gedachtegoed van de Omgevingswet: een totale integrale inpak. Wat ons betreft moet die dus zo

gelezen worden dat de visie niet alleen over het buitengebied gaat, ook niet alleen over Vitale dorpen, maar over Midden-Delfland als geheel. Ik weet niet of ik daar specifiek iets voor moet aanpassen in deze motie, dus dat hoor ik graag. Verder waren er nog wat zorgen over de periodiciteit. 'Minimaal eenmaal per jaar het huidige beleid en de voortgang toetsen aan de visie'. Het is wel wenselijk om iets erin op te nemen, waardoor we regelmatig scherp blijven en kunnen bekijken of we op de goede weg zijn. Wat ons betreft hoeft dat niet zo expliciet dat het ertoe zal leiden dat sommige partijen deze motie niet willen steunen, maar ik wil wel aan het college vragen hoe we steeds de voortgang kunnen toetsen.

De **voorzitter**: De heer Zwaard heeft een interruptie.

De heer **Zwaard**: Dank u wel, voorzitter. Krijgen we dan een aangepaste motie? We gaan stemmen over een motie dus wij willen wel graag weten hoe die daadwerkelijk in elkaar zit.

De heer **Jongsma**: Als het college daar zo dadelijk op kan reageren en iets wil zeggen over de manier waarop het periodiek getoetst kan worden, zijn wij best bereid om de periodiciteit van eenmaal per jaar het huidige beleid toetsen aan de visie, eruit te halen. Als we daarmee een meerderheid voor de motie kunnen krijgen, vinden wij dat geen onoverkomelijk probleem.

De **voorzitter**: Dank u wel. We zullen het college er straks over horen. Als het goed is, heeft u nog twee moties.

De heer **Jongsma**: Eén nog bij mij.

De **voorzitter**: Heb ik motie 5 gemist dan?

De heer **Jongsma**: Heb ik 5 niet genoemd? Oh, oh, oh.

De **voorzitter**: Het kan ook zijn dat ik niet op zat te letten.

De heer **Jongsma**: Motie 5, Woonagenda en grondbeleid. Die motie handhaven wij, gelet op de beantwoording. Die willen we gewoon in stemming brengen. Dan kom ik bij motie 9, de laatste, over klimaatadaptatie, biodiversiteit en verbeteren kwaliteit van het oppervlaktewater. Wij hebben gisteren inderdaad een mooie presentatie gehad. Ik snap dat november 2023 eigenlijk te ambitieus is. Ik hoor graag van de wethouder welke datum ik daar mag invullen. Ik dacht zelf wel aan april 2024 en niet aan eind 2024, want dan houden we niet veel tijd over, tenzij de wethouder mij ervan kan overtuigen dat we dan nog genoeg tijd hebben om het werkprogramma te realiseren. We hebben maar tot 2026. Verder zou ik de motie iets willen aanpassen, want bij aandachtspunt 2 hebben we een aantal concrete zaken genoemd. Dat zou ik willen veranderen. Ik kan het er ook uit halen.

De **voorzitter**: Mag ik u een voorstel doen? U heeft ook een vraag aan het college gesteld en wilt sowieso iets veranderen. Ik stel voor dat we in het kader van ook een aantal andere veranderingen een korte schorsing houden, zodat u dit zorgvuldig kunt doen.

De heer **Jongsma**: Ja, maar ik wil wel even toelichten wat mijn idee erbij zou zijn.

De **voorzitter**: Dat mag uiteraard ook.

De heer **Jongsma**: Mijn voorstel is om het tweede aandachtspuntje te verwijderen, maar dit wel ter inspiratie mee te geven aan het college, zodat het wel meegenomen wordt.

De **voorzitter**: Dank u wel, dan ga ik naar de heer Vieira in de tweede termijn.

De heer **Vieira**: Dank u wel, voorzitter. Dank aan het college voor de reacties op het programma. Wat ik er vooral uit gehaald heb, is dat het coalitieakkoord omarmd wordt, dus dat iets dat er niet in staat niet direct van tafel geveegd wordt. Dat geeft ons als raadsleden moed. Dan kom ik bij de moties. Motie 1 is ingetrokken en motie 2 is ontraden. Er zijn wettelijke regelingen om dat te doen,

dus daar stemmen wij niet mee in. Motie 3, visie op gemeentelijk vastgoed. We vinden het belangrijk dat daar wel een visie op komt. De motie wordt door het college ontraden, omdat er een bepaald budget aan hangt. Of we dit nu politiek moeten oplossen met een motie vraag ik me af. Mijn politieke voorstel zou zijn om te vragen wat het kost om een visie te maken en dat wij het er dan over gaan hebben. Of daarvoor een aangepaste motie nodig is, waarin we dat vragen of dat we de motie laten vervallen, weet ik niet. In deze vorm zullen we de motie niet steunen, maar het is wel iets waar wij in een later stadium op terug willen komen.

In motie 4 gaat het om afspraken waar wij ons gewoon aan moeten houden. We zijn een betrouwbare overheid, maar ik ben het wel met het college eens: als je in gesprek bent met ontwikkelaars, kun je wel kijken naar bepaalde mogelijkheden. Ik geloof dat we allemaal die lijn wel willen houden. Maar om dat hard af te dwingen terwijl je al afspraken hebt? Dat doet iets met de betrouwbaarheid dus we steunen dit niet.

De **voorzitter**: De heer Knaap heeft een interruptie. Ik wil de heer Jongsma vragen of hij zijn microfoon uitzet, dank u wel. De heer Knaap.

De heer **Knaap**: Dank u wel, voorzitter. Even checken. Ik hoor de heer Vieira zeggen dat hij het omarmt als er toch met ontwikkelaars wordt gesproken en er een poging wordt gedaan om meer betaalbare woningen in bestaande afspraken te krijgen, klopt dat?

De heer **Vieira**: De motie roept op het met dit specifieke project te splitsen, maar wij willen dat er in zijn algemeenheid met ontwikkelaars, met wie je toch al om de tafel zit omdat je ontwikkelt, het gesprek aan te gaan over dat de markt nu iets anders vraagt, wat door uw collega betoogd wordt. Dat vinden we geen kwalijke ontwikkeling, maar we vinden niet dat je dat moet afdwingen, dat wij ons nu gaan terugtrekken, terwijl zij al een handtekening hebben gezet. Mogelijk denken we hetzelfde daarin. We steunen deze motie niet maar onze visie is duidelijk.

Dan motie 5, over de Woonagenda. We hebben in het coalitieakkoord afspraken gemaakt over de betaalbaarheid en sociale woningen. Deze motie wordt ontraden dus we stemmen er niet mee in. Motie 6 is ingetrokken, omdat er een toezegging is gedaan, klopt dat?

De **voorzitter**: Ja, de moties 6 en 7 zijn ingetrokken.

De heer **Vieira**: Ja, motie 7 ook. Het college zegt met motie 8 uit de voeten te kunnen. Wij vinden het echter lastig dat er, als je een visie maakt, een moment moet komen waarop je input geeft over wat je maakt en wat je meegeeft. Dat vinden we belangrijk en dat zit volgens mij ook gewoon in de toetsing van een toekomstvisie. Maar als de visie er eenmaal ligt, ga je beleid maken. Als je een nieuw beleid maakt, ga je kijken wat er eigenlijk in de visie staat. Om die visie jaarlijks te toetsen, en wat je dan toetst, vind ik lastig. Wat ons betreft kan die motie dus wel, mits die aangepast wordt. Volgens mij is er net ook gezegd dat die mogelijk na de schorsing anders terugkomt.

Dan motie 9 over klimaatadaptatie. De OGP heeft daarover nog een vraag gesteld aan het college, dus ik ben benieuwd hoe die beantwoord wordt. Daar komen we na de schorsing op terug.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan kijk ik even naar de heer Zwaard.

De heer **Zwaard**: Dank u wel. Allereerst dank aan het college voor de beantwoording. Ik heb toch een speciaal woordje voor wethouder Voskamp, niet omdat het een CDA-wethouder is maar, omdat ik het knap vind dat hij zich in zo'n korte tijd inleeft in de materie en dat de beantwoording ook heel duidelijk en helder is. Dat verdient wat ons betreft een compliment. Wat ons betreft spreekt het collegewerkprogramma voldoende visie en ambitie uit. Wat de agenda betreft kunnen we het best met de OGP eens zijn, dat dat wat scherper mag. Bij ons gaat kwaliteit overigens wel boven kwantiteit. In dat kader hadden we iemand in het college die sprak van 'underpromise and overdeliver'. Dat spreekt ons wel aan en het collegewerkprogramma geeft daarin wat ons betreft voldoende ruimte.

De **voorzitter**: U spreekt een aardig woordje Frans, constateer ik.

De heer **Zwaard**: Je parle français, un petit peu, maar dat is wat anders. Motie 1 is ingetrokken. Motie 2, woningen voor eigen inwoners. Het college geeft aan zoveel mogelijk binnen de kaders te blijven die nu gelden. Worden de kaders verruimd, dan wordt dat gevolgd. Wij zullen de motie dus niet steunen. Hetzelfde geldt voor motie 3. Die wordt ontraden door het college en zullen wij dus niet steunen. Motie 4, meer betaalbare woningen, steunen wij ook niet.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Roeling.

De heer **Roeling**: Zit er nog een motivatie bij waarom u het niet steunt? Nu zegt u het niet te steunen, omdat het college het niet steunt. En bij de volgende motie zegt u alleen dat u hem niet steunt. Kunt u uw eigen motivatie als CDA geven? Is dat mogelijk?

De heer **Zwaard**: Ja, dat zou best kunnen. Er wordt al aangegeven dat met de visie veel financiën en veel ambtelijke inzet gemoeid gaan. Of dat het allemaal waard is? In onze optiek niet. En de motie over meer betaalbare woningen gaat voor een behoorlijke vertraging zorgen en daar zitten we ook niet op te wachten. Dat is voor ons reden om die motie niet te steunen.

De **voorzitter**: De heer Knaap heeft een interruptie.

De heer **Knaap**: Ik ben benieuwd. De heer Zwaard roept dat het voor heel veel vertraging gaat zorgen. Er is een voorbeeld in Heenweg Westland waar binnen een halfjaar gewoon een bestaand plan met een bestaande bestemming is omgeschakeld naar meer betaalbare woningen. Dus waar baseert u op dat het meer geld en meer tijd gaat kosten?

De **voorzitter**: De heer Zwaard.

De heer **Zwaard**: Als je goed hebt geluisterd naar het college, gebeurt dat daar waar mogelijk, daar waar bestaande projecten de ruimte bieden om iets anders in te passen. De Zuidrand is daar een mooi voorbeeld van. Daar staan een aantal kapitale woningen gepland en die worden nu omgezet naar appartementen. Zelfs aan de grootte van de appartementen wordt iets gedaan, dus het wordt al gedaan. Daar waar die ruimte er is, doet het college het. Daar sporen wij het college toe aan. Daar waar die ruimte er niet is, gaat dat extra vertraging opleveren en dat is de reden waarom we de motie niet steunen.

De **voorzitter**: De heer Knaap heeft toch nog een aanvullende interruptie, gaat uw gang.

De heer **Knaap**: Ik hoor de heer Zwaard wel praten over andere locaties, maar ik ben benieuwd waar hij op baseert dat, als er in het Westland een bestaand bestemmingsplan wel in een halfjaar kan worden aangepast naar betaalbaar, dat in Keenenburg V niet kan.

De **voorzitter**: De heer Zwaard.

De heer **Zwaard**: Dat heeft u mij niet horen zeggen. Ik heb gezegd dat het college die gesprekken voert daar waar die ruimte er is. Dat zou Keenenburg V kunnen zijn, dat weet ik niet.

De **voorzitter**: Mijnheer Roeling, graag via de interruptie als u iets wilt zeggen.

De heer **Zwaard**: We gaan door naar motie 5, over de Woonagenda en actief grondbeleid. Ook daarover geeft het college aan dat we er op korte termijn over worden geïnformeerd en dat we over het grondbeleid de komende tijd gaan praten. Die motie is dus wat ons betreft overbodig en steunen we niet. Moties 6 en 7 zijn ingetrokken. Motie 8 zou wat ons betreft kunnen als die aangepast wordt. Dan gaat het ons met name om het zinnetje "Periodiek maar minimaal eenmaal per jaar het huidige beleid en voortgang toetsen aan de visie". Daar heeft de heer Jongsma al iets over gezegd. Dat laten we dus even open en op basis van de eventuele aanpassing stemmen we daar wel of niet mee in. Voor motie 9 geldt hetzelfde. Zoals die nu voorligt, zullen we deze niet steunen. Om mensen te verplichten om duinen te vergroenen en mensen te verplichten regenwater op te vangen, gaat ons veel te ver. Als die motie aangepast wordt, zullen we hem wellicht steunen.

De **voorzitter**: Dank u wel, dan gaan we naar de heer Van der Eijk.

De heer **Van der Eijk**: Dank u wel, voorzitter. OGP heeft ons een aantal vragen gesteld. Of de VVD betrokken is geweest bij de totstandkoming van het collegewerkprogramma. Dat zijn wij niet, als fractie in ieder geval niet. En hoe wij kijken naar dit werkprogramma. Wij zien dit als een abstract document met als basis het coalitieakkoord. Wij zijn blij met dit abstractieniveau. Zo benaderen wij ook vaak de raadsvergaderingen en daarom agenderen wij geen brieven vanuit de uitvoering.

De **voorzitter**: De heer Knaap heeft een interruptie. De heer Knaap.

De heer **Knaap**: Ik haak aan op het woordje 'abstractieniveau' en kijk naar opdracht 3.11. Dat is toch bij uitstek een VVD-opdracht. "Faciliteer met maatwerk het economisch vestigingsklimaat in Midden-Delfland". Het collegewerkprogramma is zo abstract dat er helemaal niets over in staat. Wat had u daar willen zien staan?

De **voorzitter**: De heer Van der Eijk.

De heer **Van der Eijk**: Het college gebruikt het coalitieakkoord als basis voor wat het uitvoert, dus ik vind het prima als u niets terug kunt vinden. Het college weet wat de opdracht is die het heeft meegekregen. Je kunt er wel een detailtje over opschrijven, maar dan komt er een andere ondernemer waar dat detail net niet voor werkt. Dan moet je iets anders verzinnen en dat is wat ons betreft een te gedetailleerd niveau.

De **voorzitter**: De heer Roeling heeft een interruptie. Daarna de heer Knaap.

De heer **Roeling**: Dan is mijn vraag de volgende. Alles wat er niet in staat, wordt uitgevoerd, en alles dat er in staat, wordt niet uitgevoerd. Begrijp ik de VVD dan goed?

De **voorzitter**: Dat is een hele snelle conclusie. De heer Van der Eijk.

De heer **Van der Eijk**: Wij kijken er anders tegenaan. Dat heb ik zojuist uitgelegd.

De **voorzitter**: Dank. De heer Knaap.

De heer **Knaap**: Ik hoor de heer Van der Eijk eigenlijk zeggen dat ze geen collegewerkprogramma hadden hoeven schrijven, want het coalitieakkoord is genoeg. Dat hoor ik de VVD zeggen en dat is wel interessant. We kijken naar opdracht 3.13, waarin staat "benadrukken economisch belang glastuinbouw van Midden-Delfland in samenwerking met omliggende gemeenten en Greenport West-Holland, hierbij ondersteunende duurzaamheid van tuinbouw als sector, ondersteuning koplopers en aanpak van overtreders". Aanpak van overtreders, bij uitstek een VVD-punt. Er staat niets over in het collegewerkprogramma.

De **voorzitter**: Mijnheer Knaap, dit wordt een betoog. Zou u een vraag willen stellen?

De heer **Knaap**: Ja. Hoe gaat het college hier volgens de heer Van der Eijk mee aan de slag?

De **voorzitter**: De heer Van der Eijk.

De heer **Van der Eijk**: Volgens mij heeft de heer Voskamp een voorbeeld genoemd, zoals hij dat doet, over het programma Duurzaam Boer Blijven. Het college zal dit ook zo doen met de thema's die hier worden aangesneden. En daar heb ik ook alle vertrouwen in. Er is een aantal moties ingediend. Er is er één ingetrokken, die over glastuinbouw aan de Molenlaan. Het college gaat waarschijnlijk aan het werk met de omgevingsvisie 2.0. Die toezegging ligt er. Als zij aan het werk gaan, hebben zij de opdracht glastuinbouw aan de Molenlaan met duurzaam glas wordt. Dat voert het college uit. Want anders komt het college naar de raad met een voorstel waar geen meerderheid voor is.

Motie 2, woningen voor eigen inwoners, wordt ontraden door het college. Dat steunen wij. Het totaal aan andere opties roept het gevoel op van rupsje-nooit-genoege: wanneer is het totaal? Lokaal maatwerk wordt al maximaal ingezet.

De **voorzitter**: Mijnheer Knaap voor een interruptie.

De heer **Knaap**: Is de heer Van der Eijk zich ervan bewust dat het hele instrumentarium dat we zouden kunnen gebruiken, al in januari 2021 door de VVD-wethouder aan ons kenbaar gemaakt is en dat er sindsdien niets mee is gedaan? Wat zou u ermee willen doen?

De heer **Van der Eijk**: Dat zijn uitvoeringszaken die ik prima aan het college zou kunnen overlaten.

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Eijk, even de motie graag. Ik probeer mee te schrijven. Motie 2, bent u daar nu voor of tegen?

De heer **Van der Eijk**: Die kan ik dus niet steunen. Ik had gezegd dat ik de lijn van het college volgde, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel.

De heer **Van der Eijk**: De visie op het ...

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Eijk, nu onderbreek ik u weer, maar ik heb een interruptie voor u van de heer Roeling.

De heer **Roeling**: Dank u wel. In aanloop naar de laatste verkiezingen was het mevrouw Renzen – ik denk als persoon, maar ook als wethouder – die de barricades opging: we gaan meer woningen bouwen voor onze eigen inwoners! Dat werd door enkele andere VVD-leden ook herhaald. Hoe heeft dat uitgepakt volgens de VVD? Want we horen net dat er al een paar uitspraken van de wethouder liggen waar geen vervolg aan is gegeven. Vervolgens is er een hoop bombarie in aanloop naar de verkiezingen. En nu komt er een motie. Daar mag u uw inbreng op hebben, door te zeggen dat u het wilt beperken tot een x-aantal punten of juist niet. Waar staat de VVD die zo graag voor eigen inwoners wil bouwen?

De **voorzitter**: De heer Van der Eijk.

De heer **Van der Eijk**: Voor eigen inwoners is altijd lastig, want wij proberen te bouwen waar vraag naar is. Die vraag was acht jaar geleden anders dan nu. Het is altijd een beetje bewegend gebeuren. Als je wat grotere woningen bouwt, zorg je ook voor doorstroming. Daardoor komen er goedkopere woningen vrij voor starters of voor mensen die hun woning willen verlaten omdat die niet meer past bij hun gezinssituatie. Je zit in een regionale woningmarkt. Je probeert zoveel mogelijk voor je eigen inwoners te doen, maar die regio speelt wel mee. Het is een utopie om te denken dat de buurgemeenten, hun inwoners hier niet kunnen gaan wonen. Er staat geen groot hek om deze gemeente heen.

De **voorzitter**: De heer Roeling.

De heer **Roeling**: Dus wat de wethouder in aanloop naar de verkiezingen vertelde, was eigenlijk een utopie? Begrijp ik dat goed van de VVD?

De **voorzitter**: De heer Van der Eijk.

De heer **Van der Eijk**: Dat ben ik niet met de heer Roeling eens, voorzitter. Wij zetten ons maximaal in, maar wij hebben ook te maken met invloeden van buitenaf. Zo realistisch zijn wij ook wel.

De **voorzitter**: Mijnheer Roeling, uw laatste poging.

De heer **Roeling**: En die invloeden van buitenaf waren nog niet bekend in aanloop naar de verkiezingen?

De **voorzitter**: De heer Van der Eijk.

De heer **Van der Eijk**: Die situatie is niet veranderd, voorzitter.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Van der Eijk**: De visie op het gemeentelijk vastgoed vraagt voor de uitvoering een behoorlijk budget, zoals wij van het college horen. Er is ook geen duiding gegeven aan waar dat budget vandaan moet komen. Moties zonder dekking kunnen wij niet steunen, voorzitter.

Motie 4.4, meer betaalbare woningen. Als je constant je bouwprogramma aanpast aan de huidige vraag, bouw je uiteindelijk helemaal geen woningen. Dat lijkt ons niet verstandig, voorzitter. Daarom steunen wij deze motie niet.

4.5. Er staan in iBabs al twee avonden genoemd waarop wij uitgebreid worden voorgelicht over de voor- en nadelen van actief en passief grondbeleid, wat dat doet en wat dat gaat kosten. Althans, ik verwacht dat de bijeenkomsten op die manier worden ingevuld. Daarom zien wij deze motie als overbodig.

Ga ik door naar motie 8, de toekomstvisie. De VVD volgt de lijn van D66. Het college zegt het wel toe, maar over het periodiek toetsen vinden wij: als je een visie hebt, maak je nieuw beleid op basis van die visie. Dan weet je automatisch dat het beleid dat je al hebt, mogelijk niet helemaal in lijn is met die visie. Maar als die visie is vastgesteld, kunnen we natuurlijk niet in drie maanden al het huidige beleid direct daarop baseren. Dat komt in de cyclus mee. Wij zien het dus liever andersom: je maakt eerst een visie en als je het beleid actualiseert of je komt met nieuw beleid, dan toets je dat aan de visie.

Over motie 9, biodiversiteit wateroppervlakte. Ik hoorde het college toch duidelijk zeggen dat het afhankelijk is van derde partijen, waar het niet altijd heel veel invloed op heeft. Daardoor is het onmogelijk om deze motie uit te voeren. Daarom kunnen wij deze niet steunen, voorzitter. Tot zover mijn betoog.

De **voorzitter**: Dank u wel. Volgens mij is iedereen aan het woord geweest. Ik heb een tweetal vragen aan het college, volgens mij. Ik kijk even naar wethouder Oderwald, want ik dacht dat er aan haar een vraag was gesteld. Het kan ook wethouder Voskamp geweest zijn. Wethouder Oderwald, gaat uw gang.

Wethouder **Oderwald**: Ja voorzitter, ik heb een vraag ontvangen over de klimaatadaptatie en wat wel een realistische termijn is. Die hebben we gisteren genoemd: één tot anderhalf jaar. Als u het jaartal in de motie verandert in 2024, dan wil ik u best helpen om het zo snel mogelijk in 2024 te doen, maar ik wil me niet laten vastpinnen op een termijn. Daarvoor zijn we gewoon nog te vroeg in het proces.

De **voorzitter**: Dank u wel. Verder nog? Dat was het? De heer Voskamp.

Wethouder **Voskamp**: Voorzitter, misschien als reactie op het voorstel om een iets minder lange termijnagenda te hebben. Ik denk dat ik wel wat voorbeelden heb die ik zou kunnen gebruiken om samen met de griffier eens te kijken of we de agenda zodanig kunnen invullen, dat u op de hoogte bent. Een van de zaken die u noemde, informeren, staat stiekem al wel in de stand van zaken van het vaste-onderwerpenlijstje. Misschien wel gezien, maar niet helemaal meegekregen. Misschien kunnen we samen met de griffier kijken naar die langere termijn. U zei drie jaar. Ik kan me voorstellen dat je het gewoon per jaar doet, zodat je duidelijk kunt zien wat er de komende tijd is. Hoe dichterbij het is, hoe concreter de agenda zal zijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. Als portefeuillehouder wil ik even iets over de toekomstvisie zeggen. Misschien is het handig om even iets over het proces te vertellen. Er komt een voorstel naar de raad. Aan het voorstel worden kwaliteitseisen meegegeven door u: hoe u wilt dat het zal zijn. De motie neem ik als portefeuillehouder graag mee om het raadsvoorstel te vullen. Daarin had ik

persoonlijk – en het college uiteraard – graag gezien dat het iets werd aangepast. Dat jaarlijks is natuurlijk niet haalbaar. Dat wordt gewoon te strikt. Ik ben het eens met de lezing van D66 dat het een veel logischer manier is om met zo'n document om te gaan. Eigenlijk is het een richtsnoer voor al je beleid. Dat je dat eens in de zoveel tijd, periodiek, toetst, is prima. Maar dat moet een uitkomst gaan worden van het proces, dat u zelf gaat starten middels een voorstel dat wij naar de raad gaan brengen. Zo had ik de motie gelezen. Ik had er iets scherper op moeten zijn en dit erbij moeten noemen.

Als voorzitter geef ik u nu het woord. Gaat uw gang. Een interruptie van de heer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Dank u wel, voorzitter en portefeuillehouder. Zou het college uit de voeten kunnen met een aanpassing tot 'periodiek het huidige beleid en het vorige toetsen aan de visie'? Of is het wijzer om deze tekst er gewoon uit te halen?

De **voorzitter**: Als u... Ik geef mezelf even het woord, zo werkt dat dan. Als u een dergelijke wijziging doet, dan zal dat gaan landen in een voorstel. Wij gaan ons als college nog wel even beraden wat een verstandige vorm zou zijn. Als dat niet haalbaar zou zijn, dan zou blijken dat dat deel van de motie onuitvoerbaar is. Ik ga ervan uit dat het in enige vorm wel handen en voeten kan krijgen in de definitieve vorm. Het moet namelijk een levend document worden. Dat is wat wij in het college hebben afgesproken: een document dat gedragen blijft worden en dat niet op een bepaald moment is geschreven voor de komende 25 jaar, maar een document dat regelmatig onderdeel is van de samenleving en gedragen wordt door de samenleving. Daar hebben we een aantal beelden bij en daar gaan we u binnenkort een voorstel voor voorleggen.

Dan nog even als voorzitter. Ik wil even terugkomen op het punt van de heer Voskamp over een agenda en de voorspelbaarheid. Ik voel als de voorzitter van uw raad ook een verantwoordelijkheid om te kijken hoe de voorspelbaarheid van uw agenda vergroot kan worden. Ik zal dus ook met die pet in het college informatie meenemen. Ik voel het punt dat u maakt. Ik heb ook het gevoel dat het wat breder leeft. De vraag is echter hoe je dat precies gaat doen. Dat is even zaak om met de griffier en het college op te pakken. Dat is wat mij betreft een toezegging als voorzitter.

Ik kan me voorstellen dat er even geschorst moet worden. De heer Jongsma wilde een schorsing. Ik kan me voorstellen dat de heer Roeling dat ook wil. Ik ga eerst naar de heer Jongsma. Hoeveel tijd heeft u nodig?

De heer **Jongsma**: Maximaal vijf minuutjes.

De **voorzitter**: Maximaal vijf minuten. Mijnheer Roeling, gaat u daar overheen of heeft u daar genoeg aan? U rookt, dus ik kan me voorstellen dat het zeven minuten worden.

De heer **Roeling**: Nee hoor, vijf minuten is genoeg.

De **voorzitter**: Oké, vijf minuten is goed. Ik schors de vergadering voor vijf minuten en zie u zo terug.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, ik verleng de schorsing nog vijf minuten, zodat alles netjes in iBabs verwerkt kan worden en iedereen de juiste moties voor zich heeft.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Als het goed is, is iBabs volledig bijgewerkt. Nog niet iedereen is er, maar we hebben quorum. De schorsing is voorbij en ik wil graag de heer Jongsma het woord geven om een toelichting te geven op wat er tijdens de schorsing gebeurd is. Gaat uw gang.

De heer **Jongsma**: Dank u wel, voorzitter. In de schorsing is het volgende gebeurd. Ik heb de motie over de toekomstvisie, motie 8, aangepast. Dat is nu motie 11 geworden. Ik heb de zinsnede over periodiek toetsen er uitgehaald. Daarmee heb ik aan de wens van de meerderheid van de raad toegegeven. Vervolgens heb ik in de motie over klimaatregelingen, biodiversiteit en voldoende

oppervlaktewater, het tweede aandachtsstreepje weggelaten. Dat is nu een soort aanbeveling aan het college geworden om daar iets mee te doen. Verder heb ik goed geluisterd naar de wethouder, die zei dat fase 1 zo spoedig mogelijk in 2024 zal worden afgerond. Dat is wat ik heb aangepast. Ik denk dat ik daarmee ook de meerderheid van de raad ben tegemoetgekomen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Roeling, u heeft ook iets gedaan tijdens de schorsing.

De heer **Roeling**: Ja, ik heb van alles gedaan, maar ik ga maar één ding delen. Dat heeft betrekking op motie 4.3, visie gemeentelijk vastgoed. Er is overleg geweest. Partijen zijn het wel eens over de kern van de motie. De aanpassingen vergen iets meer tijd, dus de afspraak is dat we de motie nu intrekken en op een later moment met een betere versie terugkomen naar de raad.

De **voorzitter**: Dat is motie 3, visie gemeentelijk vastgoed?

De heer **Roeling**: Ja.

De **voorzitter**: Dank u wel. Anders nog iemand die iets in de schorsing gedaan heeft, wat hij hier wil delen?

(gelach)

De **voorzitter**: Ik deed er nadrukkelijk nog een zin bij: "wat hij hier wil delen". Dank u wel. Dan stel ik voor dat wij tot de stemming overgaan. We beginnen bij motie 2, woningen voor eigen inwoners. Ik wil graag weten wie er voor de voorliggende motie is. Dat is de fractie van OGP en Mijn Partij. Daarmee is de motie verworpen.

Motie 2 wordt verworpen met stemmen voor van de fractie van OGP en Mijn Partij.

De **voorzitter**: Motie 3, visie gemeentelijk vastgoed, is ingetrokken. Motie 4, meer betaalbare woningen. Wie is er voor de motie? Dat zijn de fracties van OGP en Mijn Partij.

Motie 4 wordt verworpen met stemmen voor van de fractie van OGP en Mijn Partij.

De **voorzitter**: We komen bij motie 5, Woonagenda en actief grondbeleid. Wie is voor de voorliggende motie? Dat is dezelfde samenstelling. Daarmee is de motie verworpen.

Motie 5 wordt verworpen met stemmen voor van de fractie van OGP en Mijn Partij.

De **voorzitter**: Dan komen we bij motie 10, klimaatadaptie, biodiversiteit en verbetering oppervlaktewater.

De heer **Van der Eijk**: Voorzitter, mag ik hier een stemverklaring bij geven?

De **voorzitter**: Uiteraard. Dit is de aangepaste motie 9, wat nu motie 10 is geworden. Mijnheer Van der Eijk, gaat uw gang.

De heer **Van der Eijk**: Ik had bij de eerdere versie gezegd dat we de motie niet konden steunen, voorzitter, maar ze is zodanig aangepast dat wij deze wel kunnen steunen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan wil ik graag weten wie er voor de voorliggende motie is. Dat is unaniem en daarmee is de motie aangenomen.

Motie 10 wordt unaniem aangenomen.

De **voorzitter**: We komen bij motie 11, toekomstvisie. Wie is voor de voorliggende motie? Dat is ook unaniem en daarmee is de motie aangenomen.

Motie 11 wordt unaniem aangenomen.

5. Sluiting van de vergadering

De **voorzitter**: Het is 22.47 uur en we komen bij agendapunt 5, de sluiting van de vergadering. Ik wil u allen hartelijk danken voor de levendige inbreng. Ik denk dat hiermee het onderwerp echt rechtgedaan is, zoals deze avond werd verzocht. Komende dinsdag, 23 mei, zien wij elkaar weer voor een reguliere vergadering. Voor nu, wel thuis en dank voor het kijken. Tot ziens.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de raad van de gemeente Midden-Delfland op 4 juli 2023.

de griffier,

de voorzitter,

A. de Vos

drs. A.P.J. van Hemmen